

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2015/16:20

Fredagen den 11 december

§ 1 Jordbruk och fiske

Statsrådet Sven-Erik Bucht

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för jordbruk och fiske den 16 november 2015

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för jordbruk och fiske den 14–15 december 2015

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Välkommen hit, landsbygdsminister Bucht med medarbetare! Finns det något muntligt att återrapportera från mötet den 16 november utöver det vi redan har fått i skrift?

Anf. 2 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Jag svarar givetvis på frågor om det.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det inte finns några frågor om återrapporteringen.

Då kan vi vidare till dagordningspunkt 4 om förslag till förordning om tillverkning, utsläppande på marknaden och användning av foder som innehåller läkemedel samt veterinärmedicinska läkemedel.

Anf. 4 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr ordförande! En gemensam lägesrapport för de två förslagen om veterinärmedicinska läkemedel respektive läkemedel i foder planeras. De är två fristående förslag med beröringspunkter, vilka presenterades gemensamt av kommissionen hösten 2014.

Förhandlingarna rörande förslaget om läkemedel i foder har nu genomgått tre revideringar i rådsarbetsgrupp medan det betydligt mer omfattande förslaget om veterinärmedicinska läkemedel kommer att behöva längre tid för tekniska diskussioner.

Regeringen välkomnar bägge förslagen från kommissionen. Den svenska målsättningen i båda förhandlingarna är att få till skrivningar som begränsar onödig användning av antibiotika till djur på effektivast möjliga sätt.

Att begränsa miljöpåverkan kopplat till tillverkning och användning av läkemedel är en annan prioriterad fråga för regeringen.

Anf. 5 ESKIL ERLANDSSON (C):

Ordförande! Jag tycker att vi skulle kunna enas om ett litet tillägg i den ståndpunkt som regeringen har framfört här. Jag tänker framför allt på den sista meningen i den skriftliga ståndpunkten. Regeringen skriver så här långt att ”regeringen verkar dock för striktare skrivningar om antibiotikaresistens”.

Mitt förslag till tillägg lyder som följer: där huvudprincipen ska vara att förebyggande behandling inte får förekomma.

Sedan fortsätter det som regeringen har skrivit tidigare.

Anf. 6 ORDFÖRANDEN:

Vi har ju en ståndpunkt här. Men det är egentligen en informationsfråga. Men vi kan säkert enas om det.

Anf. 7 ULF BERG (M):

Jag instämmer i Eskils förslag. Det är viktigt att vi skickar med att det här är en otroligt viktig fråga. Resten av Europa och Sverige står ganska långt ifrån varandra när det gäller synen på antibiotika. Resten av Europa ifrågasätter att Sverige tycker att djur ska bli sjuka innan medicinering sätts in.

Jag vet att både alliansregeringen och nuvarande regering jobbade och jobbar hårt med frågorna. Jag tror inte att vi kan nog understryka vikten av att vi är bestämda och tydliga med att all slentrianmässig förskrivning av antibiotika och i foder och liknande måste bort.

Det är en viktig fråga. Det är som sagt bra om regeringen driver den med kraft i Bryssel.

Anf. 8 ORDFÖRANDEN:

Jag uppfattar det som att slutmålet är att vi ska få ned den totala användningen.

Anf. 9 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Vi är helt överens i frågan. Jag har absolut inga problem med att lägga till en striktare skrivning.

Anf. 10 ORDFÖRANDEN:

Det är som sagt en informationsfråga.

Vi tackar för informationen.

Nästa punkt, dagordningspunkt 5, har vi redan haft ett skriftligt samråd om. Det blev en överenskommelse i rådet. Det har varit en A-punkt, och vi har avslutat det skriftliga samrådet.

Vi kan därför gå vidare direkt till dagordningspunkt 6, Hållbart jordbruk, skogsbruk och fiske i bioekonomin – en utmaning för Europa.

Anf. 11 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr ordförande! Regeringen ser positivt på hållbart jordbruk, skogsbruk och fiske i bioekonomin. Rapporten visar på den viktiga utveckling som sker mot en biobaserad samhällsekonomi och illustrerar primärnäringarnas betydelse i dagens globala samhälle. Jord- och skogsbruket

spelar en viktig roll i vår egen omställning till en biobaserad ekonomi och möjliggör att vi når regeringens vision om ett fossilfritt samhälle.

Rapporten är som sagt framtagen av en expertgrupp på uppdrag av SCAR, som är en rådgivande kommitté till kommissionens generaldirektorat för forskning och innovation. I rapporten går man igenom olika förutsättningar för hur en biobaserad samhällsekonomi kan utvecklas med primärnäringarnas produktion som bas.

Rapporten avses även utgöra underlag för revidering av EU:s strategi för en europeisk bioekonomi samt vara en del av revideringen av EU:s strategi för forskning och innovation för jordbruket.

Anf. 12 ESKIL ERLANDSSON (C):

För att följa upp diskussionen vi hade på utskottet i går vill jag i det här sammanhanget påpeka att jag tycker att språkbruket bör skärpas – även om detta bara är en diskussionspunkt på er dagordning. Man kan använda lite hårdare ord – som jag väl kan kalla det.

Jord- och skogsbruket är av avgörande betydelse för att vi ska kunna gå mot en biobaserad ekonomi. Det är inte bara viktigt utan helt avgörande att vi fortsätter att bruka skogen och jorden.

Om statsrådet skulle kunna använda den vokabulären i stället i framtiden blir vi än mer överens i den här viktiga frågan.

Anf. 13 ULF BERG (M):

Jag instämmer i Eskils syn på det här. Hur ska det gå med det biobaserade samhället om vi inte använder jordbruk och skogsbruk? Det är helt avgörande.

Det är också viktigt att vi slår fast att vi ska ha jordbruk och skogsbruk som klarar av produktionen, om vi ska slå ett rejält slag för klimatet i framtiden.

Anf. 14 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr ordförande!

Jag håller med Eskil och Ulf om att det är bra att markera hur viktigt det är för svenskt vidkommande.

Anf. 15 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Jag glömde säga att punkt 5 var struken, så att ni vet det. Det nämndes inte här.

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Jag nämnde att vi haft ett avslutat skriftligt samråd.

Anf. 17 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Det är inget skriftligt samråd. Punkten har tagits bort från dagordningen.

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:

Okej, i så fall har det varit en förvirring här. Det spelar ingen roll. Den är i alla fall inte uppe för samråd här i dag.

2015/16:20
11 december

Anf. 19 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Dagordningspunkt 6 är givetvis en diskussionspunkt.

Jag håller med om att det är viktigt.

Som jag sa på MJU i går kan man lägga olika vikt vid olika ord. För mig betyder ordet viktigt just väldigt viktigt. För andra väger kanske ordet avgörande tyngre. Båda är starka ord.

Anf. 20 ORDFÖRANDEN:

Vi kan med detta förtydligande enas om att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7 om förslag till rådets förordning om TAC-kvoter för Västerhavet.

Anf. 21 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr ordförande! Som vanligt i december ska rådet besluta om nästa års fiskemöjligheter för Västerhavet, där Sverige har kvoter i Nordsjön, Skagerrak och Kattegatt.

Förordningen omfattar dels fiskemöjligheter som EU beslutar om internt, dels avtal i samråd med tredjeländer. Kommissionens förslag följer de målsättningar och principer som finns i den gemensamma fiskeripolitiken och som kommissionen presenterat i sitt årliga policymeddelande.

Detta innebär bland annat att fiskemöjligheter ska fastställas i enlighet med maximalt hållbar avkastning, MSY, 2016 och senast 2020. Och EU ska införa landningsskyldighet för alla kvoterade arter senast 2019. Generellt ger Ices därför råd om totala fångster för alla bestånd.

Som ni kanske vet var frågan om kvoter i Västerhavet föremål för överläggningar i miljö- och jordbruksutskottet i går.

Regeringen har för avsikt att vid rådets möte verka för en slutlig överenskommelse i linje med den gemensamma fiskeripolitikens mål och principer. Det innebär att det är angeläget att nå målen om beståndsstorlek över den nivå som kan ge maximalt hållbar avkastning och att reformens mål om landningsskyldighet och den vetenskapliga rådgivningen utgör grund för besluten.

Anf. 22 MARKUS WIECHEL (SD):

Jag hänvisar till den avvikande mening som SD hade i utskottet.

Anf. 23 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt med en avvikande mening från Sverigedemokraterna.

Vi går över till dagordningspunkt 8 om fiskemöjligheterna i Svarta havet.

Anf. 24 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr ordförande! Förordningen om fiskemöjligheter för Svarta havet avser nationella kvoter för piggvar och skarpsill för Bulgarien och Rumänien. Förslaget grundar sig på den vetenskapliga rådgivningen från den allmänna kommissionen för fiske i Medelhavet och innebär en noll-TAC för piggvar och en oförändrad TAC för skarpsill.

Nytt för i år är att man också föreslår noll-TAC för pigghaj, som tidigare varit okvoterad.

Regeringen har inga invändningar mot kommissionens förslag.

2015/16:20
11 december

Anf. 25 ORDFÖRANDEN:

Det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vill ministern ta upp någonting under Övriga frågor?

Anf. 26 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Jag är beredd att svara på eventuella frågor.

Anf. 27 ORDFÖRANDEN:

Det är inga frågor. Då tackar vi för samrådet och önskar en trevlig helg och lycka till på mötet.

Anf. 28 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Tack detsamma! Jag önskar en god jul till hela nämnden, inklusive ordförande, vice ordförande och personal.

Anf. 29 ORDFÖRANDEN:

Tack detsamma!

§ 2 Miljö

Statssekreterare Yvonne Ruwaida

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för miljö den 26 oktober 2015

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för miljö den 16 december 2015

Anf. 30 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statssekreterare Ruwaida med medarbetare välkomna. Nu är vi redo för miljørådet. Finns det något muntligt att tillägga utöver den skriftliga återrapporteringen?

Anf. 31 Statssekreterare YVONNE RUWAIDA:

Nej.

Anf. 32 ORDFÖRANDEN:

Vi går vidare till dagordningspunkt 4 om takdirektivet.

Anf. 33 Statssekreterare YVONNE RUWAIDA:

Det är inte första gången regeringen kommit till nämnden i denna fråga. Senast var i somras, då miljørådet höll en riktlinjedebatt. Den här gången har ordförandeskapet aviserat att rådet ska anta en allmän inriktning.

Själv syftet med och kärnan i takdirektivet är att EU-länderna tillsammans tar ansvar för att värna om en god luftkvalitet för våra medborgare. Varje år dör 400 000 européer en förtida död på grund av luftföroreningarna. De orsakar dessutom stor skada på ekosystemen.

Kommissionens förslag har inneburit en ambition att minska dödsfallen med 52 procent till 2030. För svensk del har vi mycket att vinna på ett ambitiöst takdirektiv. Sverige importerar mer luftföroreningar än vad vi exporterar över gränserna. Om våra importerade utsläpp minskar får vi bättre möjlighet att komma till rätta med förhöjda halter av luftföroreningar och deras negativa effekter på hälsa och ekosystem.

Tyvärr har vi arbetat i stark motvind med en ytterst begränsad krets likasinnade medlemsstater. Flertalet medlemsstater har arbetat för att både sänka ambitionsnivån i taket och öka möjligheterna till så kallad flexibilitet, det vill säga undantag från regelverket. Det har under hösten varit tveksamt om det alls skulle kunna bli en uppgörelse om en så kallad allmän inriktning till miljørådet.

Den senaste veckan har ordföranden genomfört ytterligare bilaterala möten med medlemsländerna. I måndags presenterade ordföranden ett nytt förslag. Regeringen är bekymrad över detta nya förslag, eftersom det sänker ambitionsnivån för hälsoförbättringar. I stället för 52 procent är man nu nere på omkring 48,5 procent. Dessutom frångår man den så viktiga principen om en solidarisk fördelning mellan medlemsstaterna genom att sänka de nationella utsläppstak som specificeras i bilaga 2 till

direktivet, framför allt för de länder som är mest negativa till en hög ambition.

För Sveriges del innebär direktivet i dess nuvarande form fortfarande att vår import av luftföroreningar kommer att minska i framtiden, men inte i samma utsträckning som med det ursprungliga förslaget. Hur mycket detta kommer att påverka vår import jämfört med andra länder är inte möjligt att avgöra i dagsläget, då man har frångått principen om att behålla en gemensam ambitionsnivå för EU som helhet.

Det som ändå är hoppfullt i den fortsatta processen är att EU-parlamentet vill se en högre ambitionsnivå i linje med den som både Sverige och kommissionen förespråkar. Det är inget som just nu talar för att en utdragen process i denna fråga i miljørådet skulle leda till en högre ambition, tvärtom. Om det skulle ligga kvar i miljørådet funnes det snarare en risk för att längre förhandlingar skulle urholka direktivet ännu mer.

Vårt förslag är att Sverige trots allt ställer sig bakom den allmänna inriktningen, men att vi både före och efter rådsmötet fortsätter att arbeta med våra likasinnade för att nå ett så gott slutresultat som möjligt efter förhandling med Europaparlamentet. Som jag berättade för miljö- och jordbruksutskottet i går har vi drivit på för den här höga ambitionsnivån och för att vi alla ska ha en solidarisk fördelning ända in i Coreper. Vi har inte backat en tum från den positionen. Men vi har varit väldigt ensamma.

Vi överväger också olika sätt att tydliggöra att vi hade velat se en högre ambitionsnivå inklusive en deklaration på mötet samt att det solidariska angreppssättet bevarats. Det hade varit mycket bättre med en högre ambitionsnivå i luftarbetet, men nu står vi där vi är, och vi tror ändå att det är bättre att den här processen fortsätter.

Anf. 34 ORDFÖRANDEN:

Och den är ju inte slut. Parlamentet vill gå i samma riktning som Sverige, så det finns fortfarande en möjlighet att slutresultatet blir en högre ambition.

Anf. 35 ESKIL ERLANDSSON (C):

Den här frågeställningen var föremål för en ganska intensiv diskussion i utskottet i går. Jag vill kommentera den diskussionen lite grann genom att säga att vi kan ställa upp på den reviderade uppfattning som nu tillkännages från regeringens sida. Men vi gör det apropå att den är förändrad i förhållande till vad den var i går, då det handlade det om att vi hade uppnått en tillräckligt hög ambitionsnivå. Vi tycker att det är bra att man fortsätter att kämpa för en än högre ambitionsnivå, för det är ändå det som jag tycker att vi bör uppnå från svensk sida. Som sagt är jag glad över att den diskussion vi hade ledde till den reviderade uppfattning som nu kungjorts för nämnden.

Anf. 36 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

2015/16:20
11 december

Anf. 37 Statssekreterare YVONNE RUWAIDA:

Herr ordförande! Vi kommer nu till frågan om rådsslutsatser om halvtidsöversynen av EU:s strategi för biologisk mångfald fram till 2020. Regeringen stöder förslaget. Strategin antogs 2011 för att följa upp målen för biologisk mångfald från FN-förhandlingen i Nagoya. Rådet antog strategins sex mål och angav inriktningen för hur de åtgärder som föreslagits av kommissionen ska utvecklas och genomföras.

Regeringen har poängterat vikten av åtgärder i de sektorer som nämns i slutsatserna. Det gäller framför allt jordbruket, skogsbruket och fisket. Slutsatserna har ett tydligt framtidsytande budskap.

Jordbrukspolitikens åtgärder för biologisk mångfald ska användas fullt ut. Kommissionen uppmanas att utvärdera effekten av jordbrukspolitik i samband med framtida utveckling av den och att tillsammans med medlemsstaterna identifiera konkreta lösningar. Slutsatserna ger uttryck för att medlemsländernas nationella skogspolitik ska medverka till att de negativa utvecklingstrenderna för den biologiska mångfalden kan vändas. För att kunna utveckla skogens viktiga roll i övergången till en biobaserad och cirkulär ekonomi krävs bland annat ett aktivt arbete med att stärka ekologiska samband i landskapet.

Förbättringar för biologisk mångfald har även skett i EU:s fiskeripolitik, men genomförandet är ojämnt. Vi är därför nöjda med att slutsatserna tar upp kontroll av regelbundenhet, till exempel landningsskyldigheten.

Anf. 38 ESKIL ERLANDSSON (C):

I det här sammanhanget skulle jag gärna vilja lyfta en frågeställning där jag hoppas att vi kan bli överens. Det är ett tillägg. Jag tycker att det är viktigt att vi i de här sammanhangen också diskuterar frågan var beslut ska fattas och vem som ska genomföra saker och ting. Jag föreslår alltså att vi kompletterar den svenska ståndpunkten med att det krävs en lokal och regional förankring, acceptans och förvaltning av saker och ting för att vi ska uppnå det mål som vi alla strävar efter.

Ska jag göra en extra utveckling när det gäller detta vill jag konstatera att unionen i dag är otroligt stor geografiskt sett, i motsats till hur det var då unionen bildades. Det skiljer väldigt mycket mellan Italiens tå och det Lappland som vi har i vårt land. Därför föreslår jag alltså ett tillägg till den svenska ståndpunkten, att vi också för in att det är viktigt med lokal och regional förankring, acceptans och förvaltning.

Anf. 39 MARKUS WIECHEL (SD):

Sverigedemokraterna anser att många av dessa frågor ska regleras på nationell nivå. Det är respektive medlemsland som ska hantera detta. Därför kommer vi att anmäla en avvikande mening.

Anf. 40 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Herr ordförande! Vi instämmer med Centerpartiet.

Sedan vill jag tacka för den långa ståndpunkten. Den är ovanligt utförlig, och det är ett föredöme. Tack för den!

Sist i den svenska ståndpunkten står det att regeringen anser att rådsslutsatserna bör ta notis om kommissionens meddelande om cirkulär ekonomi. Vi har inget emot cirkulär ekonomin, men det är ett problem eftersom vi inte har tagit del av kommissionens meddelande. Det är problematiskt om vi går händelserna i förväg innan vi har samrått om kommissionens meddelande. "Att ta notis om" är ganska vagt. Därför föreslår jag att vi stryker den meningen, så att rätt blir rätt.

Anf. 41 ORDFÖRANDEN:

Ulrika, den finns faktiskt med i föredragnings-pm:et med en länk.

Anf. 42 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Vi har gått tillbaka och tittat. Den är inte samrådd.

Anf. 43 Statssekreterare YVONNE RUWAIDA:

När det gäller frågan om cirkulär ekonomi kom det ett meddelande från kommissionen den 2 december. Efter analys av förslaget kommer vi att återkomma med fakta-pm och ta en diskussion med riksdagen senare. Jag vet att miljö- och jordbruksutskottet och kanske också andra utskott vill ha en sådan diskussion.

För oss handlar det också om principen om cirkulär ekonomi – en cirkulär och biobaserad ekonomi är något som vi har uppfattat att hela riksdagen varit positiv till. Vi är av tradition duktiga på avfallshantering och på att använda biologiska råvaror, och det naturliga steget är att gå mot en biobaserad och cirkulär ekonomi. Jag har inte förstått att det skulle finnas någon konflikt här. Jag vet inte vad problemet är i denna fråga.

Jag har också en fråga till Eskil. Betyder ditt tillägg att du vill göra en justering av rådsslutsatserna, eller vill du att vi ska ta upp frågan muntligt på rådsmötet? Lokal och regional förankring och acceptans när det gäller politiska förslag är alltid viktigt, och det är absolut något vi kan ta upp vid mötet, men jag tror inte att vi kan få in någon förändring av rådsslutsatserna. Jag vill bara förstå var du vill att tillägget ska in.

Anf. 44 ORDFÖRANDEN:

Frågan om cirkulär ekonomi är ett av de mest ambitiösa, stora lagstiftningsförslag som kommissionen har att hantera i år. Det hinner komma upp här i nämnden många gånger. Vi har inte på något sätt tagit ställning till innehållet. Det vill jag påpeka.

Anf. 45 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Vi behöver inte gå in i sak i frågan om cirkulär ekonomi. Det kommer vi att bereda när det ska samrådas så småningom, precis som ordföranden säger. Men vi har inte gjort det än, och att säga att rådsslutsatserna bör ta hänsyn till något som vi inte har samrått om och tagit ställning till blir lite att gå händelserna i förväg.

För att titta lite i kristallkulan skulle jag tro att vi nog är för cirkulär ekonomi, men för ordningens skull – man ska inte gå händelserna i förväg – kanske vi kan stryka den formuleringen. Den är ju inte särskilt skarp ändå.

Det muntliga ordet gäller, och andemeningen i det man hänvisar till är väl bra.

Anf. 46 ESKIL ERLANDSSON (C):

Ordförande! Den fråga som var riktad till mig vill jag kommentera på följande sätt:

Jag tycker att det är viktigt att Sverige när den här saken diskuteras framför vår åsikt – om det nu blir vår åsikt, vilket jag förutsätter. Svårigheten att få in saker och ting i en rådsslutsats känner jag väl till, men det är likafullt jätteviktigt att vi ändå för fram vår åsikt i och med att unionen nu är så geografiskt stor. Till detta vill jag lägga att det när detta ska implementeras är viktigt att vi i vårt geografiskt stora land också tillämpar denna princip. Det är det andra skälet till att jag tar upp den här frågan i det här sammanhanget. Jag önskar alltså att vi kan förenas och bli eniga om att detta är viktigt.

Anf. 47 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Vi håller också med Eskil. Det är viktigt att markera detta från vår sida.

Anf. 48 ORDFÖRANDEN:

Och Liberalerna nickar?

Anf. 49 TINA ACKETOFT (L):

Liberalerna nickar, ja.

Anf. 50 ORDFÖRANDEN:

Då för vi det till protokollet också.

Anf. 51 Statssekreterare YVONNE RUWAIDA:

Vi kommer under rådsslutsatserna att ta upp hur viktigt det är med den lokala förankringen av de politiska förslagen. Jag kan också hänvisa till att man i rådsslutsatserna tar hänsyn till att man har olika politiska policyer i de olika länderna. Man betonar det alltså även i rådsslutsatserna på den nationella nivån.

Anf. 52 ORDFÖRANDEN:

Kan vi enas om den samlade ståndpunkten?

Jag ser nickanden kring bordet. Då finner jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med en avvikande mening från Sverigedemokraterna.

Har vi några kommentarer under Övriga frågor?

Sverige tar upp några saker och instämmer i några saker, men man har för oss inte redovisat vad Sverige ämnar ta upp. Jag tycker att nämnden bör få den informationen.

Anf. 54 ORDFÖRANDEN:

Jag antar att du talar om dagordningspunkterna b och a, där Sverige tar initiativ till informationen på rådet. Vill statssekreteraren kommentera dessa?

Anf. 55 Statssekreterare YVONNE RUWAIDA:

Det finns en fråga från ordföranden om förbättrad kemikalielagstiftning, med stöd av Reach-Up-medlemsstaterna. Medlemsstaterna i det så kallade Reach-Up-samarbetet vill genom denna informationspunkt uppmanna kommissionen och medlemsstaterna att stärka och snabba upp genomförandet av Reach-förordningen samt uppmärksamma behovet av att vidta andra nödvändiga åtgärder på kemikalieområdet, exempelvis att lägga fast kriterier för definition av hormonstörande ämnen.

Ordförandeskapet kommer även att informera miljørådet om utfallet av den konferens som har varit, Reach Up and Beyond, som Reach-Up-gruppen stod värd för i oktober 2015. Den visar på en samsyn om att en ambitionshöjning är angelägen. Syftet med noten är att lyfta upp frågan på politisk nivå och därför uppmanna kommande ordförandeskap att arbeta för antagandet av rådsslutsatser i denna fråga. Sverige stöder den noten.

Det finns fler övriga frågor.

Anf. 56 ORDFÖRANDEN:

Sedan gällde det b, där Sverige tar initiativ till att informera rådet.

Anf. 57 Statssekreterare YVONNE RUWAIDA:

Fråga b är en övrig fråga från Sverige om hållbar produktion, användning och avfallshantering när det gäller läkemedel. Regeringen vill lyfta upp denna övriga fråga som ett led i att påverka utvecklingen av läkemedelslagstiftningen inom EU och på så sätt uppnå det särskilda etappmålet Giftfri miljö, om en ökad miljöhänsyn i EU:s läkemedelslagstiftning och internationellt. Specifikt hoppas regeringen sätta tryck på kommissionen att lägga fram den strategi mot förorening av vatten genom läkemedel som kommissionen är ålagd att lägga fram till september 2015. Nu har september 2015 redan varit, och kommissionen har inte lagt fram den trots att man blivit ålagd.

Det handlar om en bestämmelse i direktiv om prioriterade ämnen på vattenpolitikens område. Regeringen hoppas också inspirera innehållet i nämnda strategi och öka intresset hos andra medlemsstater för att engagera sig i frågan.

Anf. 58 ORDFÖRANDEN:

Ordföranden tackar personligen för detta initiativ. Jag var med och förhandlade fram direktivet, och vi skulle egentligen ha reglerat läke-

medlen i originalförordningen. Det var även kommissionens eget förslag, men på grund av en kraftig lobbykampanj försvann det och ersattes av det här förslaget. Jag tackar för att Sverige tar detta initiativ.

Anf. 59 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Jag uppfattade det som att vi tar dessa båda frågor i klump. Jag har därför en fråga om punkt 6 a. Det handlar om att uppnå målet om en giftfri miljö till 2018. Kommissionen har alltså inte presenterat de ytterligare åtgärder för en giftfri miljö som man skulle ha presenterat senast 2015 enligt miljöhandlingsprogrammet. Vet vi varför man inte har gjort det?

Anf. 60 Statssekreterare YVONNE RUWAIDA:

Det är en bra fråga. Vi vet inte. Det är en fråga som vi försöker ställa. Vi har haft ganska mycket dialog om detta med giftfri miljö.

När det gäller hormonstörande ämnen, som är en fråga som Sverige har drivit, kommer en dom ganska snart. Jag tror att den kommer på morgonen samma dag som miljørådet. Kemikalieenheten hos oss tror att vi kommer att vinna målet, men vi får se. Jag kan inte lova något.

Anf. 61 ORDFÖRANDEN:

Det är i sin tur ett resultat av både gamla och nya regeringens kamp.

Anf. 62 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Jag uppfattar det som att Sverige eventuellt kommer att ta till orda här. Vi står ju som en av talarna, som jag uppfattar det. Det kanske kan vara på sin plats att rikta en uppmaning till kommissionen att komma fram med förslagen snart. Eller vet ni något mer – ser de ut att komma i närtid?

Anf. 63 Departementssekreterare SOFIE VAN DER MEIJDEN:

Sverige har alltså stämt kommissionen för att kommissionen inte har tagit fram kriterier för hormonstörande ämnen. Domen ska komma den 16 december kl. 9.30, såvitt vi vet. Om det blir ett positivt utfall kan man möjligtvis nämna det.

Anf. 64 ORDFÖRANDEN:

Eftersom Sverige antagligen kommer att ta till orda på antingen en eller båda de här punkterna. Jag frågar därför nu nämnden om det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning på dessa två punkter. Jag får nickanden. Då finner jag att det finns stöd för att Sverige under punkterna 6 a och 6 b tar till orda i den riktning som har redovisats här.

Därmed är vårt samråd avslutat. Jag önskar er en trevlig helg och ett gott möte samt god jul och gott nytt år.

§ 3 Allmänna frågor

Utrikesminister Margot Wallström

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 17 november 2015

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 15 december 2015

Anf. 65 ORDFÖRANDEN:

Innan vi börjar: Den röda mappen som ligger på bordet ska ligga kvar. Sedan har ni för dagordningspunkt 10 om utvidgning fått ett nytt dokument, och det har ni fått därför att det i handlingen på bordet saknas varannan sida. Det är alltså samma dokument men med alla sidor med. Om någon har undrat över någonting där är alltså detta förklaringen, och det finns möjlighet att läsa på lite grann innan den dagordningspunkten kommer upp.

Jag välkomnar utrikesministern med medarbetare hit. Finns det någonting muntligt att tillägga angående mötet den 17 november, det vill säga något utöver den skriftliga återrapporten?

Anf. 66 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Nej, vi har ingenting att tillägga där.

Anf. 67 ORDFÖRANDEN:

Då går vi vidare. Finns det någonting att säga om resolutioner, yttranden och sådant under dagordningspunkt 5? Nej. Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Förberedelser inför Europeiska rådet.

Anf. 68 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr ordförande och ledamöter! Rådsmötet äger rum den 17–18 december, och det är en ganska omfattande dagordning. Vi har även fått det första utkastet till slutsatser.

Migration kommer att bli huvudfrågan, och Europeiska rådet ska föra en diskussion med utgångspunkt i beslut som redan har tagits under hösten. Tanken är att fokusera på genomförande av det gemensamma asylsystemet och förstärkningen av skyddet av EU:s yttre gränser. Grunden ska vara att värna grundläggande principer när det gäller asylrätt och human behandling av människor på flykt.

Det är viktigt att EU tar ett samlat europeiskt ansvar för migrationssituationen och agerar solidariskt för att hjälpa varandra när asylsystemen är under press. Nuvarande situation, där Sverige tar ett oproportionerligt stort ansvar, är ohållbar. De beslut som har tagits gällande omfördelning och vidarebosättning måste genomföras, och det operativa stödet genom bland annat mottagningscentraler måste komma igång.

Det är positivt att utkastet till slutsatser öppnar för att medlemsländer under stort tryck ska kunna bli föremål för omfördelning. Som ni vet har Sverige ansökt om att bli föremål för omfördelning. Dagens system är inte tillräckligt, och kommissionen bör därför skyndsamt lägga fram ett

förslag om ett nytt asylsystem med en permanent omfördelningsmekanism. Vi tycker från regeringens sida att slutsatserna ska kompletteras med en sådan uppmaning till kommissionen.

Mot bakgrund av den situation som nu råder inom Schengensamarbetet anser regeringen att det är viktigt att stärka kontrollen av den yttre gränsen, dock utan att medlemsländerna lämnar över det grundläggande ansvaret för gränskontroll till EU.

Bekämpning av terrorism står också på dagordningen, inte minst efter terrorattentaten i Paris den 13 november. Slutsatserna syftar till att påskynda genomförandet av de åtgärder man tidigare beslutat om för att bekämpa terrorism. Det gäller utbyte av passageraruppgifter, alltså PNR, en minskad tillgång till illegala skjutvapen och en förstärkt gränskontroll inklusive användning av biometripass. Detta presenterades också som förslag i går.

Europeiska rådet ska även diskutera uppföljningen av den rapport om fördjupningen av EMU som de fem ordförandena presenterade i somras. Riksdagen är väl förtrogen med den frågan, och det finns en bred samsämmighet mellan flertalet partier. Sverige har ett starkt intresse av en väl fungerande ekonomisk och humanitär union, och prioriteringen bör vara att genomföra det förstärkta ramverket för ekonomisk och politisk samordning. Regeringen framhåller i dessa sammanhang särskilt vikten av att hålla samman EU-28. Regeringen stöder även en stark social dimension i den europeiska terminen, och det är viktigt att terminen gäller för hela EU-28.

På dagordningen står också frågestund rörande EU:s inre marknad. Det är viktigt med åtgärder för att främja och stärka EU:s inre marknad och få en väl fungerande gränsöverskridande handel med varor och tjänster för företag och konsumenter, eftersom det bidrar till ökad tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning inom EU.

Rådet kommer även att följa upp arbetet med att genomföra energunionen. För regeringen är det viktigt att uppföljningen omfattar energunionens alla fem dimensioner, inklusive de som rör en väl fungerande inre marknad och ett energisystem som bidrar till att hålla den globala uppvärmningen under två grader – så långt det är möjligt. Vi får väl se vad man kan åstadkomma i Paris.

Vidare väntas Europeiska rådet föra en substantiell diskussion kring frågan om Storbritanniens folkomröstning om EU-medlemskapet. Där är siktet inställt på att nå en överenskommelse i februari 2016, men det finns inga skrivningsförslag i utkastet till slutsatser nu. Vi tycker från regeringens sida att Storbritannien är en viktig partner i EU-samarbetet och att det är av strategiskt intresse att Storbritannien förblir medlem i EU. Det är också viktigt att värna ett väl fungerande EU liksom att grundläggande principer inte urvattnas. En annan utgångspunkt är att processen ska leda till reformer som gynnar alla medlemsländer och stärker EU i sin helhet.

Europeiska rådets ordförande Donald Tusk har skrivit ett brev där han redovisar sin syn på läget efter de bilaterala konsultationer som har ägt rum. Han bedömer att det har gjorts framsteg men att det behövs mer tid för att förbereda en överenskommelse, och han tror att de största svårig-

heterna ligger i frågor som rör fri rörlighet. När det gäller de fyra områden som diskuteras delar regeringen i hög grad Tusks bedömning.

Våra utgångspunkter är för det första att regeringen har likartad syn som Storbritannien när det gäller likabehandling, transparens och skydd för icke-euroländer men att vi också tycker att det är viktigt att icke-euromedlemmar kan delta i olika euroinitiativ på frivillig basis. För det andra delar vi i stort Storbritanniens syn som den uttrycks i Camerons brev i frågor som syftar till att stärka konkurrenskraften och den inre marknaden.

Regeringen är öppen för att diskutera de nationella parlamentens roll i att övervaka subsidiaritetsprincipen, men frågan om så kallade röda kort har tonats ned nu. Regeringen ser formuleringen om en allt fastare sammanlutning mellan de europeiska folken som i huvudsak symbolisk och är öppen för att titta på olika lösningar.

Regeringen vill värna EU:s grundläggande principer om fri rörlighet och likabehandling, varför flertalet av de begränsningar av den fria rörligheten för EU-medborgare som Storbritannien har aviserat är mycket problematiska. Den uppfattningen delas av många medlemsländer, och det är väl sannolikt att det också blir kärnfrågan på rådet den här gången.

Det var en översikt av de frågor som kommer att komma upp.

Anf. 69 MARKUS WIECHEL (SD):

Arbetet med bland annat den inre marknaden och den digitala marknaden är intressant, men det finns andra frågor som är lite problematiska. Vi kommer att anmäla avvikande mening.

Anf. 70 TINA ACKETOFT (L):

Det verkar ju som om EU i alla fall är bättre på att komma överens om sådant som gemensamma strategier för den inre marknaden än sådant som ett gemensamt asylsystem. Det är precis som utrikesministern säger; jag välkomnar också det tillägg utrikesministern vill göra om att vi behöver få på plats ett nytt asylsystem med ett permanent fördelningstal och så vidare. Man ska göra det tillägget.

Jag har lite frågor vad gäller Schengensamarbetet, eller rättare sagt kontrollen av de yttre gränserna. Det har nämligen varit lite luddigt ibland när vi har diskuterat med utrikesministern och statsministern. Man säger att de yttre gränserna är ett nationellt ansvar men också ett gemensamt ansvar, och det öppnar lite för frågor. Menar man då att EU i händelse av att ett land inte anses sköta sin gränsbevakning ska kunna gå in och överpröva detta – och då förmodligen gå in med Frontex i någon mening? Jag undrar hur utrikesministern ställer sig till det. När ett land inte längre har skött sina egna gränser, är det då rimligt att EU ska kunna överpröva detta?

Som skåning kan jag då ifrågasätta om EU skulle kunna gå in och överpröva Sverige, som i ena stunden bestämmer sig för att man vill stänga bron mellan Danmark och Sverige och i nästa stund ändrar sig. Skulle EU kunna säga att vi inte sköter våra gränser och på så sätt stänga denna livsnerv mellan Danmark och Sverige – eller faktiskt mellan EU och Sverige?

Det är otroligt många frågor vi berör i detta, men min nästa fråga gäller naturligtvis Storbritannien. Liberalerna och, skulle jag kunna tänka mig, hela Sverige delar utrikesministerns åsikt att det är oerhört viktigt inte bara för Sverige utan naturligtvis för hela EU att vi har Storbritannien kvar. Men någonstans går ändå gränsen för hur mycket vi tål, och frågan är var den gränsen går? Jag undrar om utrikesministern kanske skulle kunna göra mig lite lättare till sinnet när det gäller just frågan om att värna den fria rörligheten. Hur långt är vi beredda att rucka på denna fundamentala grundprincip? Det blev en tautologi, men i alla fall. Det handlar om att verkligen värna rörligheten och ändå göra det tydligt att vi vill ha Storbritannien kvar.

Anf. 71 ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr ordförande! Jag tackar statsrådet för föredragningen. Mina frågeställningar överensstämmer väldigt väl med Tina Acketofts frågeställningar, men jag har några kompletteringar.

När, och av vem, ska det enligt regeringens och statsrådets uppfattning rent konkret beslutas om Frontex ska gå in någonstans? Det gäller den gång yttre gräns ej kan skyddas. Av vem och när ska sådana beslut tas?

Vad gäller Storbritannien tycker jag så här långt att punkt 4 i den skriftligt redovisade ståndpunkten från regeringens sida är lite passiv. Frågan om fri rörlighet är inte bara problematisk – jag tycker att det är ett av fundamenten i EU-samarbetet. Regeringen borde vara mer distinkt när det gäller att framhålla just det. Samtidigt är ju Storbritanniens fortsatta deltagande i unionens arbete naturligtvis precis hur viktigt som helst även för Sverige – eller kanske till och med speciellt för Sverige.

Att göra avkall på det verkligt fundamentala i samarbetet, eller ens yppa att man skulle kunna tänka sig att göra det, tycker jag dock vore farligt i det här sammanhanget. Det skulle kunna leda till att fler vill ha undantag och kunna frånga den grundläggande principen, och det tror jag inte att någon av oss önskar.

Anf. 72 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Det är onekligen många viktiga frågor. Jag tror inte vi har sett en sådan diger agenda för ett möte i Europeiska rådet tidigare, så det kommer säkert att bli ett långt möte för stats- och regeringscheferna och även ett långt samråd med oss. Det är mycket att samråda om.

Det finns många viktiga frågor, som migration, terrorism, EMU-fördjupning och allting, men jag tänkte fråga lite om Storbritannien. I många viktiga frågor är det som sagt svårt att säga vilket som är viktigast, men i något slags långsiktigt perspektiv tror jag ändå att den för unionens del viktigaste frågan på dagordningen är att försöka förmå Storbritannien att vara kvar i unionen.

Jag har några frågor om paketet. När det gäller EU-28, det vill säga huruvida det som diskuteras inom euroområdet inte ska appliceras på EU-28 om inte alla inom EU-28 får vara med i diskussionen, håller vi med Storbritannien om att det är en rimlig princip att det som rör EU-28 ska diskuteras av EU-28.

När det gäller lättande av regelbördor och den inre marknaden och den digitala marknaden ligger det helt i linje med den svenska inriktning som vi har samrått om tidigare. Jag kan inte se något problem där eller att Sverige inte skulle stödja Storbritannien i den delen. Det är snarare positivt om Storbritannien får gehör.

När det gäller det tredje paketet om bland annat ever closer union har Storbritannien en poäng eftersom det nu snarare är en two-speed union, där några går i förväg. Det kommer att bli en komplicerad diskussion eftersom det finns några som håller i och vill ha kvar ever closer union.

Hur ser regeringen på om det blir aktuellt med en särlösning eller en generell lösning? Om det blir en särlösning där Storbritannien får ett undantag från ever closer union, ska då Sverige haka på och kräva det samma i det fallet?

Vi moderater förordar främst en generell lösning i den delen och skulle tycka att det var positivt om man tog bort ever closer union. Men en fördragsändring ligger förmodligen rätt långt fram i tiden. Utrikesministern får gärna säga något om det.

När det gäller de röda korten har Sverige en ordning där vi här och nu är lite unika i Europa. Vi har ett parlament som är inflytelserikt och skulle förmodligen kunna hantera en sådan ordning, men såvitt jag har förstått ser det snarare ut att bli orange kort med lite förstärkta subsidiaritetsprövningar och så. Det kan diskuteras hur det blir, men att öka inflytandet för de nationella parlamenten kan ju inte vara något annat än det som har varit Sveriges inriktning tidigare. Det kan heller inte vara något som vi motsätter oss.

Den fjärde och komplicerade punkten är den fria rörligheten. Det är viktigt att jobba för att Storbritannien också fortsättningsvis ska vara medlem i unionen. Hur ser Sverige på de kvalificeringstider för att komma in i det brittiska välfärdssystemet som Storbritannien nu föreslår? Skulle det kunna vara en generell lösning att ha sådana kvalificeringstider? Hur ser regeringen på exporten av välfärdsförmåner i det perspektivet?

Vi har tittat på frågan. Jag undrar om inte regeringen instämmer i att problemet generellt sett egentligen är ett nationellt problem i Storbritannien – att man har låga löner när det gäller välfärdssystemet och att man kanske överdriver problemet.

Likväl finns det kanske en poäng i att det möjligen inte var menat att bli på det här sättet och att det kanske hämmar den fria rörligheten när länder säger att det blir otroligt dyrt för dem när människor kommer dit och jobbar och från dag ett kvalificerar sig för deras stora och omfattande välfärdslösningar.

Hur ser ni på kvalificeringstiderna och möjligheten att exportera välfärdsförmåner? Är det något som ni tycker är applicerbart även i en svensk kontext?

Anf. 73 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen!

Jag börjar med frågan om Storbritannien. Jag tycker att den ståndpunkt som regeringen har på detta område i princip är välbalanserad.

Subsidiaritet är något som vi kristdemokrater driver som en av de grundläggande frågorna i vår ideologi. Vi välkomnade när den nya konstitutionen snarare ökade subsidiaritetskontrollen och inflytandet för de nationella parlamenten. En ny kommissionär har också kommit på plats som har hand om subsidiaritetsfrågor. Jag tycker att frågan om att varje land ska ha eget självbestämmande över allt mer delvis redan är tillvaratagen i den nya konstitutionen.

Men i övrigt och när det gäller frågan om migration kvarstår min avvikande mening från samrådet inför den 9 november, då jag tog upp frågan. Jag tycker fortfarande att det är lite för lösligt när det står att Sverige vill ha ett nytt asylsystem.

För mig och Kristdemokraterna är det viktigt att vi fortfarande håller fast vid Dublinförordningen, att det är den som gäller tills vi har ett nytt system på plats, att vi fortsätter att hävda den och att vi inte harorealistiska förväntningar om ett omfördelningssystem, för det verkar ta väldigt lång tid.

Jag har också en avvikande mening när det gäller säkerhetsaspekten. Jag tycker att regeringen är alldeles för lös i kanterna när man pratar om den yttre gränskontrollen. Man tycker att Frontex kan utgöra ett viktigt stöd för medlemsstater som inte själva kan kontrollera gränser, men man borde haft en starkare skrivning när det gäller att verkligen få kontrollen av våra yttre gränser på plats. Det är oerhört viktigt att vi får ordning på det nu.

Det tredje är lagliga vägar in i EU, som jag tycker att det borde finnas en diskussion om. Vi ser mer och mer att vi måste hitta sätt som gör att människor redan innan de söker asyl i EU och olika länder kan få realistiska förväntningar och bilder av vad som väntar. Om man kunde söka asyl utanför EU skulle vi kunna få ett omfördelningssystem.

Det är dessa tre avvikande meningar som kvarstår.

Anf. 74 ORDFÖRANDEN:

Jag kan rapportera att några av oss var på ett Cosacmöte förrförra helgen. I slutsatserna från mötet stod det faktiskt att vi vill arbeta för lagliga vägar in.

Anf. 75 AMINEH KAKABAVEH (V):

Ordförande! Jag tackar statsrådet Margot Wallström.

Det är många olika frågor som alla är jätteviktiga. Till att börja med är det nationella självbestämmandet viktigt. Det är en grundprincip att varje land självt måste bestämma vad de vill och hur långt de vill gå i sammanhanget.

Man blir lite upprörd ibland när det gäller gränskontroll. Under sommaren hörde vi här i vårt nationella parlament och i EU-nämnden att Frontex skulle rädda liv, och nu helt plötsligt ska de användas för yttre gränskontroll. Det känns lite som att ena dagen är det så och andra dagen är det vad jag hör från andra sidan.

Som ordföranden var inne på är det fortfarande fråga om lagliga vägar till Europa. Det är viktigt att se till att människor som söker sig hit har en laglig väg i stället för att använda vägar som både är farliga och

ökar kriminaliteten, smugglingen och så vidare. Den lagliga vägen är eftersträfvansvärd. Men andra länder måste också ta ansvar. Sverige kan inte göra det ensamt. Detta är viktigt att poängtera.

Turkiet har fått miljarder i stöd för att i sin tur stödja flyktingarna så att de inte tar den farliga sjövägen till öarna i Europa. Min fråga till utrikesminister Margot Wallström är: Hur kommer man att följa upp och jobba med detta? Vi ser att folk kommer varje dag ändå till olika länder, och varken staket eller gränskontroller kommer att hejda dem.

Frågan är hur man skapar trygghet för människor – skola, vård och trygghet för barn och unga flickor så att de inte blir bortgifta och sålda. Det är därför folk flyr. Hur ska vi följa upp detta och bli en garant för människors trygghet i stället för att prata om Frontex och olika kontrollmekanismer?

Anf. 76 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Jag glömde säga att jag ansluter mig till Kristdemokraterna och hänvisar till vår tidigare gemensamma alliansreservation om vikten av att öppna för fler legala vägar, fler kvotflyktingar och arbetskraftsinvandring.

Anf. 77 ORDFÖRANDEN:

Precis, det är som förra gången. Jag antar att det är samma sak för Centern och Liberalerna.

Anf. 78 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Jag tackar för frågorna, som handlar om bland annat gränskontroll. Vi förväntar oss att det ska komma förslag från kommissionen om exakt hur det ska utformas. Man kommer inte att behandla detaljer på mötet, och därför går det inte att svara på frågor om till exempel exakt hur Frontex roll ska definieras och vad exakt medlemsländerna ska sköta och vad Frontex ska sköta. Vi återkommer med synpunkter på detta när det finns ett förslag och vi har hunnit granska dess utformning.

På samma sätt är det svårt att säga var gränsen för fri rörlighet går. Det ni kan se i det vi har sänt ut är att regeringen vill värna EU:s grundläggande principer, varför flertalet av de begränsningar av den fria rörligheten för EU-medborgare som Storbritannien har avisat är mycket problematiska.

Den synen delar vi med väldigt många andra medlemsländer, som tycker att detta är kärnfrågan och det som just nu till synes är det mest besvärliga i förhandlingarna och diskussionerna med Storbritannien. Många vill undersöka hur Storbritannien ser på detta.

Det är en syn som vi som sagt delar med de flesta andra. Vi måste ha en pragmatisk inställning för att försöka lösa de problem som finns utan att ge upp grundläggande principer för EU-samarbetet.

Vi tycker inte att man utan vidare kan ha den föreslagna fyraårsgränsen. Det har också mött stort motstånd bland andra medlemsländer, men man kan möjligen diskutera andra frågor som har att göra med exempelvis tillämpningen av olika sociala trygghetssystem. Det är en del av det samtal som nu äger rum med Storbritannien.

Vi kommer som sagt att ha en pragmatisk inställning som kan hjälpa Storbritannien att stanna i EU och också hjälpa hela EU framåt. Vi tror inte på kvalificeringstider. Vi tycker inte att det verkar vara ett realistiskt förslag i dagsläget.

Dublinförordningen gäller tills det finns ett nytt system på plats. Vi måste hålla oss till den principen när det gäller migrationsfrågorna. Men de flesta har upptäckt att det finns stora brister här. Dublinförordningen räcker inte för att hantera de jättestora utmaningar vi har nu.

Vi måste kunna diskutera lagliga vägar in i EU, och vi förespråkar att det ska finnas sådana. Det är en del av den pågående diskussionen.

När det gäller Turkiet sker politiska kontakter och uppföljning av de samtal som ägt rum mellan Turkiet och andra enskilda länder. Vi har sett att det har funnits ett stort problem med till exempel ensamkommande barn. Vi behöver samtala med exempelvis ett land som Afghanistan för att se varifrån dessa barn kommer och om många i själva verket skulle må bättre av att stanna kvar hemma om de inte kan få den utbildning och omsorg de behöver när de är i unga tonåren. Det är en orimlig situation när en stor andel är unga pojkar från en specifik region. Vi har redan inlett samtal om detta, till exempel när president Ghani från Afghanistan var här.

Det är den typen av utmaningar som måste vara en del av det politiska och diplomatiska samtalet med andra länder.

Anf. 79 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Det var många frågor, så jag har full respekt för att allting inte kom med. Men jag uppfattade inte att utrikesministern svarade på frågan om hur regeringen ser på generella lösningar och särskilda lösningar när det gäller Storbritannien.

Är till exempel ever closer union någonting som regeringen anser borde tas bort ur fördraget? Ska man göra en generell lösning, eller ska Storbritannien få opt out från det?

Det handlar också om frågan om att exportera välfärdsförmåner, det vill säga att om man kommer från ett annat land till Sverige och arbetar här och har barn kvar i hemlandet skulle man kvalificera sig för barnbidrag för dem enligt svenska nivåer. Hur ser vi på det, på frågan om indexering och så vidare?

Jag kan tycka att det finns någon form av rimlighet i resonemanget från Storbritannien, även om de har ett högt tonläge. Om man tittar lite pragmatiskt på det finns det kanske en poäng med det hela. Det kanske finns någonting i grunden i deras kritik.

Anf. 80 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Det är riktigt. Det jag försökte säga var att vi har en pragmatisk hållning till detta. Vi menar att det i diskussionen om regelverk kan finnas saker som går att ändra på som skulle hjälpa Storbritannien utan att man för den sakens skull bryter mot grundläggande principer och värderingar i EU-samarbetet. Detta är en del av den diskussion som pågår. Exakt hur ska det utformas?

Även när det gäller en text om ever closer union tycker vi att det är mer av en politisk ambition som uttrycks i denna formulering. Vi tycker också att man kan titta på detta. Om det går att formulera om det så att det skulle hjälpa Storbritannien tycker vi att man får vara öppen för det. Men det är svårt att säga exakt var gränserna går, för det är som sagt en balansgång. Det handlar om det som också är ett kitt mellan EU:s medlemsländer – det som reflekterar en grundläggande syn på principen om fri rörlighet. Nu kanske man bryter detta med ett regelverk som blir alltför detaljerat, invecklat och så vidare.

Vi har dock en pragmatisk syn när vi talar om somliga saker, till exempel att barnbidragen kanske inte måste tillämpas med exakt samma nivåer överallt eller med exakt samma tidsgränser. Det kanske går att variera och tillåta en variation.

En del är dessutom sådant som Storbritannien självt kan besluta om och sådant man inte behöver eller kan gömma sig bakom EU för att göra. Allt detta är in the making just ju, och vi har en öppen och pragmatisk syn eftersom vi också har ett intresse av att behålla Storbritannien i EU.

Det kanske är det närmaste man kan komma med att försöka svara på denna svåra fråga. Storbritannien måste ju också definiera vad det är de vill ha efter hand. Man har snävat in det från allmänna formuleringar till mer och mer precisa sådana.

Anf. 81 ORDFÖRANDEN:

Vi förväntar oss ett ganska konkret förslag inom kort från Storbritannien eftersom det måste vara klart till februari.

Vi tackar för samrådet, och jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande mening från M, C, L och KD vad gäller lagliga vägar och arbetskraftsinvandring. Jag finner att det finns en oliklydande avvikande mening från Sverigedemokraterna samt två ytterligare avvikande meningar från Kristdemokraterna. (*Anm.: Jfr anf. 97*)

Vi går vidare till dagordningspunkt 7 på s. 10, Förslag till interinstitutionellt avtal om bättre lagstiftning.

Anf. 82 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr ordförande! Frågan om detta avtal har varit uppe i nämnden vid flera tillfällen sedan i våras. Förhandlingarna mellan institutionerna har gått vidare sedan dess. Nu finns en preliminär överenskommelse på bordet.

Här har rådet haft tre huvudprioriteringar i förhandlingarna: program och planering, verktyg för bättre lagstiftning och delegerade akter och genomförandeakter. Min bedömning är att rådet har fått gehör för sina viktigaste krav på alla dessa områden.

I programmeringsarbetet blir Europaparlamentet och rådet likställda – något som rådet har drivit hårt. Vi får en bra överenskommelse om verktyg för bättre lagstiftning, till exempel förbättringar vad gäller kommissionens konsultationer och arbete med konsekvensutredningar och att befintlig lagstiftning ska utvärderas. Det är nytt sedan föregående avtal.

Vad gäller delegerade akter och genomförandeakter har väsentliga framgångar nåtts. Det innebär ökad öppenhet i förfarandet och ett stärkt samråd med medlemsstaternas experter. Man har inte lyckats komma överens om icke-bindande kriterier för tillämpning av delegerade akter och genomförandeakter. Denna fråga ska fortsätta att förhandlas efter det att avtalet har trätt i kraft.

Sammantaget tycker vi att överenskommelsen bidrar till ökad öppenhet och effektivitet. Det har varit viktigt för regeringen. Vid rådsmötet ska ordföranden informera om överenskommelsen, och medlemsstaterna kan kommentera. Min bedömning är att det finns stor uppslutning bland medlemsstaterna om att denna preliminära överenskommelse går i rätt riktning.

Anf. 83 MARKUS WIECHEL (SD):

Även här har Sverigedemokraterna en avvikande mening. Vi håller i princip med regeringen, men det finns vissa andra problem.

Så länge lagförslag fortfarande förhandlas fram helt utan insyn och hastas fram genom knapptryckningar är det meningslöst att tala om demokrati i EU, kan vi tycka.

Anf. 84 ORDFÖRANDEN:

Jag tar upp detta varje gång frågan om regelförenklingar har kommit upp. Kommissionen skriver själv uttryckligen att den inte vill att det ska leda till försämrad miljö, försämrad folkhälsa och så vidare. Men när man går in i detalj och tittar på de förslag kommissionen faktiskt vill förändra ser man att det finns en slagsida mot saker som intressen som är emot en bra miljölagstiftning har kritiserat sedan lagstiftningen skapades.

Det är viktigt att man när man i praktiken genomför detta har stor vaksamhet på att man inte bryter mot principen om att försvara arbetstgare, miljö och folkhälsa. När man i praktiken ska genomföra denna förenkling är det alltså viktigt att man är vaksam på att det inte smyger in försämringar genom bakhjulet även om det kanske inte riktigt var meningen.

Jag noterar att det finns en avvikande mening anmäld från Sverigedemokraterna och att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 8 om 18-månadersprogrammet från trojkan.

Anf. 85 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr ordförande! Det tre kommande ordförandeländerna är Nederländerna, Slovakien och Malta. De bildar trio, och de ska presentera ett 18-månadersprogram. Det är värt att komma ihåg att det förstås är dessa länder som nu ska stå för programmets innehåll. Man har fått ta del av programmet, där hållbar tillväxt, jobb och konkurrenskraft har lyfts fram som de främsta prioriteringarna under de kommande 18 månaderna.

Programmet ska presenteras på allmänna rådet, och det förväntas ingen diskussion om denna punkt.

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går över till dagordningspunkt 9, Den europeiska planeringsterminen 2016.

Anf. 87 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Kommissionen ska presentera den årliga tillväxtöversikten som publicerades den 26 november. Det har varit samråd om denna i förra veckan inför diskussionen i Epsco och Ekofin.

Tillväxtöversikten innehåller kommissionens förslag till prioriteringar för den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken för det kommande året. Regeringen kan på ett övergripande plan ställa sig bakom de prioriteringar som kommissionen föreslår.

En ny ansats till investeringar, genomförande av strukturreformer och en ansvarsfull finanspolitik bedömer vi som avgörande för att befästa återhämtningen i Europas ekonomier. Det är också positivt att sysselsättning och sociala frågor ges ökad vikt i tillväxtöversikten och i den europeiska termen.

En fråga som Sverige sedan lång tid har lyft fram i sammanhanget är reformer för att möjliggöra ett ökat arbetskraftsutbud bland kvinnor. Därför tycker vi att det är bra att översikten tar upp de stora skillnader som finns mellan mäns och kvinnors arbetskraftsdeltagande. Man uppmärksammar också medlemsländerna att vidta åtgärder som ökar kvinnors möjligheter till arbetskraftsdeltagande. Åtgärder som nämns är barnomsorg, flexibla arbetstider och förmåns- och skattesystem som inte hindrar kvinnor att delta.

Regeringen välkomnar också att kommissionen uppmärksammar flyktingsituationens inverkan på medlemsstaterna. Det ger ett behov av ökade offentliga utgifter på kort sikt, men också möjlighet till positiv inverkan på arbetskraftsutbud och tillväxt på medellång och lång sikt.

Slutligen saknar vi här tydliga referenser till behovet av en omställning till en grön resurseffektiv ekonomi. Det är någonting som vi skulle vilja se.

Anf. 88 MARKUS WIECHEL (SD):

Även här har vi en avvikande mening.

Anf. 89 FREDRIK SCHULTE (M):

Jag skulle vilja föreslå ett tillägg till förslaget till den svenska ståndpunkten. Efter meningen om att det är positivt att sysselsättning och sociala frågor ges ökad... skulle vi vilja göra tillägget: Samtidigt är det viktigt att värna medlemsstaternas beslutanderätt över den ekonomiska politiken och frågor kopplade till sysselsättning och sociala frågor.

Anf. 90 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Jag ser inga problem med ett sådant tillägg.

Anf. 91 ORDFÖRANDEN:

Jag ser nickanden runt nämndens bord från alla partier, verkar det som. Det finns alltså en samsyn på detta tillägg.

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande mening anmäld från Sverigedemokraterna.

Anf. 92 AMINEH KAKABAVEH (V):

Förlåt! Jag hade totalt missat att vi under en tidigare punkt hade en reservation i utskottet som jag hade tänkt lyfta.

Anf. 93 ORDFÖRANDEN:

Om du berättar vilken punkt det var är det lättare att få det fört till protokollet.

Anf. 94 AMINEH KAKABAVEH (V):

Det var den om migration.

Anf. 95 ORDFÖRANDEN:

I enlighet med lagliga vägar in, som ni har haft uppe tidigare?

Anf. 96 AMINEH KAKABAVEH (V):

Precis – tack!

Anf. 97 ORDFÖRANDEN:

Det hör till dagordningspunkt 6. Vi för in det i efterhand i protokollet.

I vilket fall som helst har vi då funnit att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning på denna dagordningspunkt och att det finns en avvikande mening anmäld från Sverigedemokraterna.

Då kommer vi till dagordningspunkt 10. Som ni minns har detta dokument samma status som röda-pärmen-dokumentet, så det ska ligga kvar på bordet. Det finns tillgängligt på kansliet i efterhand om man vill konsultera det närmare. Det är alltså dagordningspunkt 10, Stabiliserings- och associeringsprocessen.

Anf. 98 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Det årliga utvidgningspaketet, som kommissionen antog den 10 november, signalerar ett fortsatt starkt engagemang av EU gentemot länderna på västra Balkan och Turkiet. I paketet läggs kommissionens strategi för resten av mandatperioden fram.

Fokus är i fortsättningen på grundläggande frågor, så kallade fundamentals first, om rättsstatens principer, mänskliga rättigheter inklusive yttrandefrihet, ekonomisk utveckling och konkurrenskraft liksom administrativ kapacitet. Här understryks också vikten av regionalt samarbete, inte minst i ljuset av att möta utmaningarna till följd av flyktingströmmarna.

På GAC kommer utvidgningsfrågorna att diskuteras och slutsatser antas. Inga avgörande beslut om fortsatta steg för något av de här länderna fattas i år. Däremot uppmanas länderna att fortsätta reformarbetet och möjliggöra att man tar fortsatta framtida beslut.

Sverige kommer att fortsätta vara pådrivande i utvidgningsprocessen med principerna om konditionalitet och framsteg på egna meriter som grund.

Regeringen har fått genomslag för sina idéer om en förbättrad metodologi för rapporterna som kan leda till en mer objektiv bedömning av hur länderna ligger till. Man använder mer jämförbara kriterier.

I utkastet till rådsslutsatser har regeringen också fått gehör för några andra frågor. Det handlar om vikten av ökad strategisk kommunikation i västra Balkan, inte minst för att motverka negativt inflytande från bland annat Ryssland, och om vikten av jämställdhet i utvidgningsprocessen. Vi har också förordat ett större fokus på socioekonomiska reformer i Kosovo.

Regeringen stöder att Makedonien behåller sin rekommendation om förhandlingsöppning med villkoret att man genomför genomgripande reformer enligt en överenskommelse mellan de politiska partierna och att fria och rättvisa val hålls i vår.

Regeringen skulle också välkomna en medlemsansökan från Bosnien och Hercegovina i början av nästa år förutsatt att nödvändiga reformer genomförs.

Slutligen välkomnar regeringen att slutsatserna reflekterar ambitionshöjningen i EU:s relation med Turkiet, som toppmötet som hölls den 29 november signalerade.

Samtidigt är det viktigt att det finns en norm för tidsdimension i det här samarbetet, att EU är bestämt i sin kritik av MR- och rättsstatsfrågor i relationen till Turkiet och att det är tydliga budskap om att fredsprocessen med kurderna måste återupptas. Det är det som vi kommer att stå för och kommer att hävda.

Anf. 99 KARIN ENSTRÖM (M):

Herr ordförande! Det här är ett viktigt dokument, något som görs årligen. Förra året kändes det inte så positivt. Som jag har uppfattat det är det här mer positivt till utvidgning generellt. Jag tycker att regeringens ståndpunkt i stort är bra, att vi ska vara pådrivande för en ambitionshöjning totalt sett. Även om det ser mörkt ut på vissa ställen är det ändå en tydlig signal om att det finns en tanke med utvidgningen och att alla de som kan uppfylla kriterierna, som så önskar och ligger geografiskt rätt ska ha den här möjligheten.

Samtidigt är det viktigt, och det tycker jag framkommer i regeringens ståndpunkt, att vi är väldigt tydliga kritiker, inte minst i dialogen med Turkiet, och pekar på de uppenbara brister som finns på rättsstatsområdet och området mänskliga rättigheter. Det är mer en uppmuntran till utrikesministern att föra det här vidare. Vi återkommer kanske också till detta under punkten FAC.

Anf. 100 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr ordförande! Sverigedemokraterna vill varken se en utvidgning eller ett associeringsavtal med de här staterna. Därför anmäler vi avvikande mening.

Anf. 101 TINA ACKETOFT (L):

Jag vill också understryka hur viktigt det är att utvidgningsprocessen fortsätter och att vi inte tappar momentum i den trots den svaghet som EU-28 har visat när det gäller det gemensamma ansvarstagandet för asylprocessen. Men EU är fortfarande garanten för demokrati och mänskliga rättigheter, vill jag hävda med enfass.

Regeringens idé om en förbättrad metrologi välkomnar jag i allra högsta grad. Jag tycker att det är väldigt viktigt, men då är det också viktigt att vi prioriterar de länder som verkligen gör ett gott arbete vad gäller demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer, så att man känner att det fungerar. Detta vet jag att vi är överens om. Jag vill bara poängtera det ännu en gång.

Turkiet har en otroligt viktig roll i den kris vi är i just nu. Men om vi nu ska vara en union som står upp för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer kan vi inte sälja ut detta bara för att Turkiet kortsiktigt är vår hjälp. Naturligtvis är planen att Turkiet på lång sikt ska bli en fullvärdig medlem, och då måste man uppfylla kriterierna. Jag vet att vi är överens om det. Jag vill bara ytterligare förstärka att så länge Turkiet agerar som man gör kan man inte anses vara ett säkert land. Det är viktigt att vi inte tummar på den principen.

Anf. 102 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen! Jag kan instämma i mycket av det som Tina Acketoft yttrade om Turkiet. Jag kommer att uppehålla mig mestadels vid Turkiet.

Det står i regeringens ståndpunkt att regeringen vill se en ambitionshöjning efter toppmötet mellan EU och Turkiet den 29 november. Jag vet inte riktigt vad regeringen tänker sig när man skriver det.

Sedan har jag en fråga om det utrikesministern sa om att fredsprocessen med kurderna är en viktig fråga. Det instämmer jag i. Men det finns inte med, vad jag kan se, i det skriftliga underlaget om regeringens ståndpunkt. Frågan är bara varför det inte finns med där.

När det gäller mänskliga rättigheter i Turkiet har ju Sverige en reformagenda när det gäller biståndet fram till 2020. Den borde också kunna utgöra ett underlag för hur regeringen ser på utvidgningsprocessen och våra relationer till Turkiet.

I papperet om enlargement och det papper som föreligger från rådet står det att vi ska jobba tillsammans med counter terrorism. Det har framkommit i ganska många medier att Turkiet har relationer till IS och Daish på olika sätt. Det kanske inte är bekräftat på hög nivå, men ganska många medier har skrivit om det, och det finns trots allt ganska mycket faktaunderlag. Då är frågan hur EU kan trycka på Turkiet ytterligare när det gäller att bekämpa Isil och Daish i det som kallas counter terrorism. Jag förstår att detta handlar mer om samarbeten mellan våra olika under rättelsetjänster, men jag tycker ändå att frågan kräver att vi lyfter den lite högre upp eftersom Turkiet ibland kör med lite dubbla kort.

Det är naturligtvis viktigt att fortsatt lyfta fram Köpenhamnskriterierna i de dokument som kommer att diskuteras. Jag tycker att det egentligen borde finnas med som en tydlig markör i texten som tas fram, ef-

tersom vi vet att medie- och yttrandefriheten är hotad och att flera både redaktörer och journalister fångslas kontinuerligt. Nyligen mördades MR-aktivister, och det har varit terrorattentat mot fredsdemonstrationer. Det är naturligtvis totalt oacceptabelt.

När det slutligen gäller flyktingsituationen kan jag tycka att det är lite märkligt att Turkiet ska få 30 miljarder kronor för att klara sin flyktingsituation. Det är möjligt att Turkiets ekonomi är dålig. Tyskland ska ju klara en miljon flyktingar – länderna har ungefär lika stor befolkning – med alla sociala rättigheter, arbetstillstånd och så vidare. Men Turkiet ser flyktingarna bara som gäster. Varför kan man inte få söka asyl i Turkiet? Varför kan man inte få rätt att arbeta i Turkiet? Det här är också krav som måste ställas på Turkiet, att man faktiskt ska kunna finnas i Turkiet i en framtid och att det inte bara ska vara ett väntrum. Här tycker jag också att Turkiet behöver tryckas på.

Jag förstår att det är mycket som ska diskuteras, hela utvidgningsprocessen, och det är många länder. Men jag vill ändå skicka med frågorna i alla de här delarna.

Anf. 103 ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen!

Jag tycker att det är viktigt att Sverige i de kommande diskussionerna och förhandlingarna påpekar att Köpenhamnskriterierna ska fortsätta gälla vid medlemskaps- och associationsavtal. Jag tycker också att det är viktigt att Sverige hela tiden påpekar vikten av att värna asylrätten när vi diskuterar associationer och medlemskap i vår union.

Slutligen skulle jag vilja förstärka statsrådets uttalande om kurderna i Turkiet. Det är oerhört viktigt att situationen förbättras och att det kommer till en lösning. Det är viktigt att kurdfrågan hamnar på dagordningen också när vi specifikt talar Turkiet.

Anf. 104 BÖRJE VESTLUND (S):

Jag skulle vilja gå in på samma ämne som Eskil Erlandsson var inne på, just Köpenhamnskriterierna och de europeiska värderingarna som vi ibland pratar så vackert om. Vi vet att när vi släppte in ett stort antal länder förra gången var det lite så och så med att följa Köpenhamnskriterierna. Man gick med på dem men följde dem inte sedan.

Jag ser en ännu större fara när vi får in ytterligare länder att EU:s värdegrund blir lite urvattnad när man struntar i den på flera områden. Det gäller inte minst minoriteter och hbt-personer, och det kan också gälla flyktingar och andra som inte är äkta från det landet, så att säga. Det tycker jag är ett problem. Vi kan inte ha mer av det här problemet, utan vi måste vara ännu mer noga när vi tar in nya länder så att vi inte får den här typen av problem.

Anf. 105 AMINEH KAKABAVEH (V):

Jag instämmer med de föregående talarna beträffande Turkiet.

Jag vet att utrikesministern är väldigt engagerad och att Sverige är engagerat. Och vi vill alla att Turkiet som många andra länder ska vara en del av Europa, men tyvärr inte i nuvarande situation gällande yttran-

defrihet, demokrati och kvinnors rättigheter, som ingen har pratat om särskilt mycket. Presidenten där tog för flera år sedan bort jämställdhetsministern och sa: Det finns i vår kultur, den islamiska, en enda enhet, och det är familjen. Individen har ingen rätt, och kvinnan är inte en egen individ.

Jag var själv i Istanbul och protesterade på gator och torg mot hans uttalande, och det är samma president som i dag sitter och förhandlar. Mer än halva befolkningen är kvinnor. De ses inte som egna individer. Han har till och med uttryckt sig så när det gäller aborträtten. Erdoğan strävar efter att vara en sultan. Tyvärr är inte hans land, som vi skulle vilja tro, ett säkert land för människor, inte ens för de egna medborgarna.

Jag har själv besökt människor som vistas där som flyktingar. Syriska medborgare kan inte ens åka till Ankara och UNHCR utan papper. Det finns för många olika problem på olika nivåer i Turkiet i dag för att det ska vara ett land som man öppnar kapitel med och för förhandlingar med om utvidgning. Det gäller att, som vi gör vid bordet i dag, hålla hatten i handen. De vill ha sina egna krav genomförda, medan vi här bidrar med pengar och olika förmåner till Turkiet i denna krissituation.

Det pågår faktiskt ett krig. Kurder lemlästades när de drogs efter en bil för två veckor sedan i en stad i Turkiet. Är Turkiet ett land som vi vill ha i Europa? Under de här förutsättningarna tror jag inte att någon vill det.

Jag vill jättegärna att utrikesministern och Sverige driver de här frågorna. Det är konkreta frågor. Det kanske kan uppfattas som detaljer, men alla de här detaljerna handlar om mänskliga rättigheter för hbtq-personer, kurder, andra minoriteter, flyktingar och så vidare. Därför är det viktigt att Turkiet inte ska vara ett överlägset land bara på grund av våra flyktingströmmar, för Turkiet bryr sig inte om att folk kommer till Europa. De har aldrig hindrat det. Kom bara till Izmir och se hur många tusentals människor som fortfarande är på väg till Grekland! Det är viktigt att inse att det inte är välvilja från Turkiet att stänga europeiska dörrar för flyktingar. Turkiet vill att Sverige och EU ska gå med på deras krav.

Anf. 106 ORDFÖRANDEN:

Nu är Miljöpartiet det enda parti som inte har yttrat sig. Men jag känner att jag inte behöver förlänga debatten. Jag tycker att särskilt Désirée, Eskil och Börje har uttryckt vad jag skulle vilja säga, så jag nöjer mig med att instämma i det.

Anf. 107 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Ordföranden kunde också ha tagit med Karin Enström och andra som har beskrivit att vi har en stor samsyn i de här frågorna. Det känns som en viktig tillgång när vi ska åka till olika rådsmöten.

Jag vill också säga att det känns skönt att fortsätta något som den tidigare regeringen påbörjade och engagerade sig så starkt i, nämligen utvidgningen och stabiliserings- och associeringsprocessen. Det tycker jag känns väldigt bra och att vi har en så stark grund att stå på. Det gäller också synen på kurderna och behovet av att återgå till en fredsprocess.

Jag sa det i mitt muntliga inlägg, och jag hoppas att det gäller lika starkt som om vi hade skrivit ned det. Ni ska veta att det är vår avsikt, och inte bara det, utan vi tar upp det i alla bilaterala kontakter med Turkiet. Vi gör det på högsta politiska nivå och kommer att fortsätta göra det.

När det gäller hur vi ska arbeta mot terrorismen kan det handla mycket om informationsutbyte och att se till att vi blir effektivare i att bekämpa terrorismen genom att samarbeta och lära oss mer om olika situationer. Jag håller med om allt som har sagts, inklusive om att återkomma till Köpenhamnskriterierna. Det var där vi startade, och det är det ramverk som vi behöver tillämpa. Vi ska fortsätta att värna asylrätten, och tills vi har en ny ordning är det Dublinförordningen som gäller. Och vi ska fortsätta att hävda solidariteten.

När det gäller Turkiet kommer det att bli en dialog med Turkiets utrikesminister. Då förutsätter jag att allt det som ni har nämnt kommer upp. Det blir ett tillfälle att också fråga om deras roll. Ni behöver inte tveka om det. Alla de besvärligaste frågorna reses också när vi har en chans, inte minst om man har en informell lunch eller bilaterala samtal med ministrarna. Jag bedömer alltså att alla dessa frågor kommer att resas med Turkiet.

Jag ser att vi har en stor samsyn i fråga om utgångspunkterna och de grundläggande principerna. Det tackar jag för. Det känns mycket bra.

Anf. 108 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt, även för alla tillägg som har kommit här. Det finns en avvikande mening från Sverigedemokraterna.

Vill utrikesministern tillägga något under Övriga frågor?

Anf. 109 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Nej.

§ 4 Utrikes frågor

Utrikesminister Margot Wallström

**Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor
den 16 november 2015**

**Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikes frågor den 14 december 2015**

Anf. 110 ORDFÖRANDEN:

Finns det någonting muntligt i återrapporteringen, utöver det skriftliga, från mötet den 16 november att tillägga?

Anf. 111 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr ordförande! Under lunchen med Staffan de Mistura framhölls det som särskilt viktigt att Wienmötet, som ägde rum helgen före FAC, har fått ett ökat erkännande. Han bedömde också att intresset för att hitta en lösning på konflikten har ökat. Han menade att själva uttalandet från Wienmötet var en framgång på två områden. För det första gäller det påtryckningarna för ett eldupphör och att man äntligen hade kommit så långt att man kunde diskutera det. För det andra gäller det att man genom detta kan lägga grunden för en dialog mellan regimen och oppositionen. Uppstarten för detta är beräknad till januari.

Alla medlemsstater som yttrade sig framhöll att det var ett stort framsteg att samtliga huvudaktörer i Syrienkonflikten deltog. Men det är också viktigt att de regionala aktörer som har stöttat dessa mer extrema parter i konflikten höll sig till den gemensamma vägen framåt.

Andra frågor som diskuterades var förstas framtiden för al-Asad men också Rysslands roll i fredsprocessen.

Det var många frågor som restes om radikala grupper som Isil, Daish, och om de verkligen skulle efterleva ett eldupphör och respektera det.

Staffan de Mistura var av den åsikten att det var bara de grupper som efterlever ett eldupphör som skulle tas med i den politiska processen.

Avslutningsvis uppmanade de Mistura EU:s medlemsstater att berömma de aktörer som har varit konstruktiva inför mötena i Wien.

Mogherini underströk också EU:s stöd för FN:s roll och att EU måste fortsätta att engagera sig i frågan.

Jag får lov att säga att det var en bra och spännande diskussion med de Mistura och också med en liten glimt av hopp i detta och att få i gång samtalen.

Anf. 112 ORDFÖRANDEN:

En glimt av hopp är nog det vi kan behöva höra just nu.

Anf. 113 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Det är väl glädjande om det finns ett hopp när det gäller Syrienkonflikten. Det har sett hopplöst ut under en längre tid.

Togs det upp någonting om de säkra zonerna som det finns en diskussion om? Jag vet inte riktigt var den förs. Men jag har några gånger hört

att man skulle inrätta säkra zoner, kanske lite i syfte att ha flyktingar i dessa säkra zoner. Frågan är om Isil, och för den delen al-Asad, skulle respektera en sådan zon. Ministern kan kanske nämna om detta togs upp över huvud taget och hur diskussionen går, kanske i andra sammanhang.

2015/16:20
11 december

Anf. 114 TINA ACKETOFT (L):

Två frågor dök upp. När det gäller en dialog mellan regimen och oppositionen var min fråga vilka som finns i oppositionen. Men jag tror att utrikesministern besvarade detta med att det var de som respekterade ett eldupphör.

Det är möjligt att jag slöade till när det gäller min andra fråga. Men man diskuterade också Rysslands roll i det hela. Hur gick den diskussionen? Kan utrikesministern beröra det lite grann?

Anf. 115 AMINEH KAKABAVEH (V):

Detta är jätteviktiga och intressanta frågor. Det är skönt att höra att det finns hopp om Mellanöstern och Syrien. Men frågan är vem man egentligen har som motpart. Är det exilfolket, som i Iraks fall? Därför blev det mer sönderfall. När Saddam föll var det shiiterna som tog över makten, och Iran hade en jättestor roll. I detta fall talar man mycket sällan om Irans roll i Syrien till exempel. Det är faktiskt lika många trupper som är från Syrien.

Anf. 116 ORDFÖRANDEN:

Frågan var alltså vilka det var. Det är inte en diskussionspunkt nu utan frågor.

Anf. 117 AMINEH KAKABAVEH (V):

Man talar mycket om Ryssland men väldigt sällan om Irans roll och de regionala makternas roll i Syrien. Jag undrar om de Mistura har diskuterat detta. I så fall undrar jag vad man tror om detta, och vilka är motparterna?

Anf. 118 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Detta är mycket bra frågor. Frågan om säkra zoner har varit uppe också i riksdagsdebatter. Det är en sympatisk tanke. Men tyvärr är erfarenheterna mycket negativa. Det finns därför en mycket stor tveksamhet, hur mycket sympati man än kan ha för själva idén, och det kräver väldigt mycket. Det kan nämligen lika gärna bli en dödsfälla, särskilt med parter som Isil/Daish, som inte har någon respekt för våra regler, för FN-regler eller för hur vi tänker om dessa saker. Därför vågar man inte hoppas att detta ska vara en lösning. Även om det har funnits med i diskussionerna är det i dagsläget dess värre ingen som ser på det som en realistisk idé. Men det signalerar förstås ett stort behov av att skydda speciella grupper, som just nu yazidierna och andra som hotas av utrotning om man inte ingriper och hjälper till. Detta finns inte med som ett konkret förslag i dessa förhandlingar. Det har jag över huvud taget inte fått något intryck av, och det är ingenting som de Mistura har sagt.

När det gäller Rysslands roll var synen förstås att deras insatser hittills inte har handlat framför allt om att bekämpa Daish, utan de har riktats mot oppositionsgrupper till Asad. Det är de som har utsatts för flyganfallen.

Alla uppmanar Ryssland att spela en mer konstruktiv roll. Men bedömningen bland medlemsländerna var också att det är bra att man har alla länder runt bordet och att alla aktörer finns med i samtal, inklusive att de diskuterar med USA.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

När det gäller oppositionen är det uppdelat på det sättet att Saudiarabien har ansvar för att organisera överläggningar för att identifiera vilka som tillhör oppositionen och för att få ihop oppositionsgrupperna. Vår poäng var att det måste inbegripa kvinnor. Vart ska de annars ta vägen, och var hörs deras röster i allt detta?

Jordanien har i uppdrag att fundera över hur man ska definiera terrorister. Det är förstås ett lika svårt uppdrag. Men det är ändå positivt att man så att säga försöker få länder att bidra på ett konstruktivt sätt. Men man får verkligen hålla ett öga på hur det utvecklas. Det är vi också beredda på. Vi hade samtal med Staffan de Mistura om detta när han kom till Stockholm efter detta lunchmöte. Men under mötet handlade det mest om att beskriva dessa procedurer, de fyra grupper som har tillsatts och hur processen nu ska föras vidare.

Anf. 119 ORDFÖRANDEN:

Saudiarabien är väl inte direkt världskänt för sitt pionjärskap inom kvinnors rättigheter. Däremot har kvinnor faktiskt nu rösträtt för första gången någonsin i lokalval. Det är kanske ett litet steg åt rätt håll.

Anf. 120 KARIN ENSTRÖM (M):

Jag har en fråga angående återrapporteringen, men vi är inte klara med Syrien.

Anf. 121 ORDFÖRANDEN:

Det var en del av återrapporteringen. Men om du har fler frågor angående återrapporteringen går det bra att ställa dem.

Anf. 122 KARIN ENSTRÖM (M):

Fredsprocessen i Mellanöstern, MEPP, skulle komma upp. Enligt återrapporten blev det mycket kort. Det var inte så konstigt med tanke på det övriga som diskuterades. Men den höga representanten sa att det skulle bli en mer omfattande diskussion på rådet i december. Men jag har uppfattat att det inte kommer att bli så, bara så att det klarläggs. Detta kommer att återkomma på något annat sätt. Jag gissar att det inte är läge för skriftliga samråd eller någon A-punkt om Mellanöstern. Jag vill bara ha detta klart för mig.

Anf. 123 AMINEH KAKABAVEH (V):

Det går inte att vara helt tyst, Utrikesministern, när man talar om Saudiarabien. Det går inte att bortse från vad som händer i det landet när

det gäller kvinnor och mänskliga rättigheter. Men varför ska Europa och FN göra samma misstag som man gjorde i Irak? Där stödde man shiiterna och här med Saudiarabien sunniterna. Det går inte. Fred är omöjligt om man ger en så stor makt åt en förbrytare att ska skapa en opposition för ett land. Oppositionen måste komma inifrån. Det måste det syriska folket självt göra. Jag vill bara göra ett medskick. Vi har redan Irak som ett exempel med ett shiitiskt styre. Därför blev det Isis och olika grupperingar. Och nu ska vi ge mer makt till Saudiarabien. För mig är det omöjligt för fred i framtiden.

Anf. 124 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

När det gäller MEPP och Mellanösternprocessen stämmer det att det inte kommer att tas upp på måndag. Vi får hoppas att det tas upp i januari. Man får återkomma om hur det ska läggas upp.

Det är viktigt att säga att det är så lätt att förlora det syriska folkets eget önskemål ur sikte och hur de ska involveras i hela denna process. Just nu blir det bara en skådeplats för alla möjliga länder och intressen.

Staffan de Mistura har återfört oss till detta gång på gång och sagt att vi måste påminna om att se till att det så småningom blir till exempel en folkomröstning eller ett val som låter syrierna själva bestämma vilka ledare de ska ha och hur den demokratiska processen ska se ut framöver.

Det var poängen här också – att se till att de involveras. Jag återger bara hur det nu är upplagt. Saudiarabien har tagit på sig den här rollen. Alla granskar förstås detta mycket kritiskt för att se till att det verkligen blir någonting som kan leverera ett demokratiskt upplägg som inkluderar kvinnor och alla olika grupper.

Anf. 125 ORDFÖRANDEN:

Då går vi vidare till dagordningspunkt 3, De östliga partnerländerna.

Anf. 126 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr ordförande! Jag redogjorde ju för nämnden den 13 november om det östliga partnerskapet. Det är samma punkt som är uppe nu på detta FAC eftersom vi sköt på den diskussionen. Därför hade jag inte tänkt ta upp det – det är ingenting som har förändrats jämfört med det samråd som ägde rum i november.

Anf. 127 ORDFÖRANDEN:

Just det. Jag tackar utrikesministern för påminnelsen. Vi samrådde om det här, men det blev ingenting på förra mötet. Jag förväntar mig inte att det blir någon diskussion i dag heller eftersom vi redan har en samrådd ståndpunkt. Det har alltså inte hänt någonting nytt på området.

Anf. 128 TINA ACKETOFT (L):

Tyvärr har det inte gjort det; därför vill vi att vår reservation vad gäller Vitryssland kvarstår från förra gången.

Anf. 129 ORDFÖRANDEN:

Den var alliansgemensam, eller hur? Jag har för mig det. Jag ser nickanden från de andra allianspartierna.

Då finner jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande mening från M, L, C och KD.

Anf. 130 JOHNNY SKALIN (SD):

Vi anförde också en avvikande mening. Den kvarstår.

Anf. 131 ORDFÖRANDEN:

Sverigedemokraterna hade en annan, oliklydande avvikande mening; det stämmer absolut.

Anf. 132 JOHNNY SKALIN (SD):

Den står vi fast vid.

Anf. 133 ORDFÖRANDEN:

Precis. Då så.

Då går vi vidare till dagordningspunkt 4, Kampen mot terrorism.

Anf. 134 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Ordföranden kanske tillåter att jag bara säger att vi ska ha en informell lunch med Turkiets utrikesminister så att alla känner till det. Vi har redan talat om de frågor som kan komma upp i det samtalet. De ämnen som vi förväntar oss ska diskuteras med honom har vi redan berört.

Anf. 135 ORDFÖRANDEN:

Precis. Vi i nämnden anser väl alla att den frågan är samrådd, eller hur? Vi har precis talat om det. Ja, tack.

Dagordningspunkt 4, Kampen mot terrorism.

Anf. 136 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr ordförande! Där är det ju så att terroristdåden i Paris visar på vikten av solidaritet inom EU men också globalt. Man ska komma ihåg att huvuddelen av alla terroristdåd sker utanför EU och Nordamerika.

Terroristernas mål är att försvaga grundvalarna för vårt demokratiska samhälle: öppenheten, tilliten och de mänskliga fri- och rättigheterna. Därför kommer vi att fortsätta betona vikten av resoluta säkerhetshöjande åtgärder kopplade till en bred ansats med förebyggande och motverkande av grundorsaker samt respekt för och försvar av mänskliga rättigheter, demokrati och öppenhet.

Vi välkomnar en intensifiering av genomförandet av EU-åtgärder inom olika områden, både utrikes och inrikes. RIF-rådet har ni ju redan talat med när det gäller förstärkt gräns- och passkontroll, kontroll av skjutvapen, informationsutbyte, extremistiskt material på internet och så vidare.

Vi välkomnar en stark dialog på terrorismområdet med prioriterade samarbetspartner i norra Afrika och Mellanöstern, men vi vill också att EU ska öka uppmärksamheten mot andra regioner och länder som poten-

tiellt kan ha tydliga utmaningar. Bangladesh och Kenya är exempel på det.

Vi välkomnar säkerhetsrådets resolution 2249, och vi ställer oss bakom Frankrike och landets krav på solidaritet.

Arbetet mot Isil, eller Daish, måste stärkas. Vi framhåller också behovet av en politisk lösning i Syrien.

Vi ser fram emot fördjupat engagemang och samarbete med FN baserat på generalsekreterarens kommande handlingsplan för förebyggande av våldsam extremism.

Nationellt påskyndar vi nu lagstiftningsarbetet vad gäller finansiering av, resande till och deltagande i terrorism och terrororganisationer, och vi ser över mekanismerna för att hantera återvändande stridande.

I den nationella strategin fastslås också åtgärder för att förebygga, förhindra och försvåra terrorism i Sverige, lokalt nationellt liksom i det internationella samarbetet. Det här är utgångspunkten för vårt internationella samarbete.

Anf. 137 KARIN ENSTRÖM (M):

Jag har en fråga och någonting som jag skulle vilja ha som ett medskick.

Vi har nu diskuterat terrorism. EU har diskuterat terrorism. Det är 1 ½ år sedan Isil, Daish eller vad vi nu vill kalla det utropade sitt kalifat. Det har skett upprepade terroristattacker också i Europa även om den största andelen av offren finns i regionen och inte i Europa.

Vi skulle vilja se mer och ännu mer intensifierat arbete. Viljan finns; det är jag helt övertygad om. Men hur blir det här konkreta handlingar? Det här måste snabbas upp i ännu högre grad, är vår uppfattning.

Inte minst gäller detta en del av det som utrikesministern nämnde: resandeproblematiken. Hur få stopp på detta? Jag vet att vi nationellt här i Sverige har en överenskommelse sedan i går, vilket är bra, men vi behöver även en om finansieringen. Kommer man i ännu högre grad åt finansieringen måste det göra att den här organisationen inte kan verka på det sätt som man fortfarande kan även om en del har gjorts från olika håll när det gäller oljekällor och att försöka komma åt det här.

Ett ännu högre tryck från svensk sida skulle vi alltså vilja se, särskilt när det gäller resande – alltså stridande – som kommer till och hela tiden understödjer och gör det möjligt att fortsätta med denna förfärande och förfärliga verksamhet. Det och att komma åt finansieringen är ett bestämt medskick.

Min fråga gäller regeringens mer generella syn på åberopandet av artikel 42.7. Detta är ju ett speciellt läge. Det är första gången som den åberopas, men det görs kanske inte riktigt på det sätt som man hade sett framför sig. Det är ju inte så att Frankrike har begärt hjälp i Frankrike. Inte heller har man begärt hjälp mot en annan stat som har anfallit, utan man har begärt nationellt stöd.

Det här är inte bara en angelägenhet för Frankrike. Självklart ska vi stödja Frankrike, med det gör vi också för vår egen skull, för EU:s skull och i förlängningen för hela världens skull.

2015/16:20
11 december

Det lät lite högtidligt. Det jag vill komma åt är den generella synen. Hur värderar regeringen förfrågan om stöd i förhållande till att EU skulle göra ytterligare andra insatser? De behöver inte vara rent militära. Det handlar också om att väga det här för att få en helhetssyn på vilka åtgärder vi ska vidta i kampen mot terrorismen. Ledsen att det blev lite långt, men jag vill ha ett generellt svar på det.

Anf. 138 JOHNNY SKALIN (SD):

Jag tror att i kampen mot terrorn måste vi samverka inom EU, globalt och på alla sätt och vis. Det har vi sverigedemokrater inga problem med.

Däremot vill jag, eftersom det här också berör det straffrättsliga området, försäkra mig om att man från regeringens sida inte kommer att låta EU påverka Sverige i lagstiftningen på området utan att vi kommer att ha självbestämmanderätt i fråga om hur vi vill hantera den här typen av frågor.

Det finns en del bra förslag från EU:s sida, men det finns också förslag som är lite mindre bra. Jag tycker att det är viktigt att vi värnar vår nationella suveränitet.

När det gäller solidaritetsklausulen som man talar om tycker jag självklart att vi ska visa solidaritet med Frankrike och bistå landet om man så begär. Men vi ska kanske inte se det som en del av solidaritetsklausulen, som ska användas i och med att en medlemsstat i EU har blivit attackerad – i form av krig, skulle jag vilja definiera det som. Man kanske kan se det här som ett krig mot terrorism.

Jag vill i alla fall skicka med ett medskick att vi stöder Frankrike. Vi stöder att Sverige stöder Frankrike genom EU, om man så begär. Men vi ser det inte som en del av solidaritetsklausulen och anser inte att det ska ses som en form av praxis i framtiden bara för att man i dag väljer att stödja Frankrike.

Jag skulle som sagt vilja ha svar på frågan om terrorbekämpningen också kommer att innebära att EU ges exklusiv kompetens på området eller om vi från Sveriges sida kommer att stå upp för vår nationella suveränitet. Det tycker jag är en ganska avgörande frågeställning i sammanhanget.

Anf. 139 DÉSIREE PETHRUS (KD):

Herr ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen!

Jag noterar att vi har haft den här frågan uppe i EU-nämnden både den 27 november och den 4 december. Ingen har haft avvikande meningar. Det har inte vi heller.

Jag har bara en fundering. Vi har väl inte fått några handlingar nu, några nya handlingar? Man utgår väl bara från tidigare handlingar, eller har jag missat några handlingar i den röda mappen?

Visst var det väl i maj vi hade en överläggning där frågan om religionsdialog fanns med? Det saknar jag lite; det är därför jag far efter den frågan. Jag tycker att det behöver finnas med att också religiösa ledare tar sitt ansvar för den här frågan. Jag vet inte om jag kan ha det som ett medskick annars.

Mitt medskick är att man i all denna kamp mot terrorism inte ska glömma bort kampen mot orsaker till att folk radikaliseras och så vidare.

Anf. 141 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Också det här är väldigt kloka frågor som jag ser som medskick.

Jag tycker till exempel att frågan om intrareligiös och intrakulturell dialog är otroligt viktig. Vad kan vi göra för att stimulera till det? Jag tar gärna med mig det som ett medskick. Det är någonting som vi ofta brukar påpeka.

Jag bedömer att den här diskussionen blir framför allt en politisk diskussion, inte så mycket en teknisk sådan, med frågor som tidigare har behandlats av RIF-rådet, som har varit uppe här och som ni har haft chans att ta ställning till.

I går presenterades också en bred överenskommelse med oppositionspartierna om terrorismbekämpning. Den handlar om mycket konkreta insatser.

Det här kommer väl att inriktas mer på hur vi samarbetar med de länder och regioner där det här är ett stort problem och hur vi håller perspektivet lite mer långsiktigt och tittar på länder som Kenya, som vi nämnde här, som kan utvecklas i negativ riktning. Hur balanserar vi precis det som Karin Enström nämnde, hur balanserar vi de här åtgärderna mot varandra så att det blir både förebyggande insatser och direkt terrorismbekämpning? Vad kan vi göra i varje enskilt land, och vad kan vi göra gemensamt som EU i den roll vi ska spela? Så tror jag att diskussionen i hög grad kommer att gå.

Vi har inga fler dokument. Vi har inga slutsatser att diskutera den här gången, utan det handlar mer om att fråga sig var vi är nu efter allt det som har hänt. Hur ser det ut med framsteg i olika länder, lagstiftningsmässigt och på andra vis? Vad gör vi förebyggande för att verkligen se till att vi blir mer effektiva?

När det gäller Frankrikes begäran är ni i oppositionspartierna informerade. Det är väl ännu ett möte i dag för att tala om hur långt vi har kommit med att svara på Frankrikes begäran.

Det är ju så att 42.7 innehåller en lagfäst skyldighet att bistå ett annat medlemsland som blir utsatt för väpnat angrepp på sitt territorium. Det finns inget undantag från ömsesidig solidaritet i EU-fördraget, så vi har förpliktat oss att ge bistånd.

Sedan är det väldigt olika hur länderna utformar det här. Ett par stora länder har hittills deklarerat öppet vad de avser att bidra med medan de flesta andra är i vår situation och fortfarande jobbar med utformningen. Den kan ju i vissa fall kräva att man behöver gå till ett parlament för att få acceptans för den, eller man kanske vill sätta ihop någonting så att man kan beräkna vad det kommer att kosta eller hur insatserna ska utformas.

Vi är alltså i gott sällskap men försöker hålla er informerade om detta. Vi måste komma fram till ett beslut inom kort. Jag bedömer att det handlar om kort tid innan vi har bestämt oss för vad vi ska bidra med.

Diskussionen tror jag kommer att bli av det här slaget på FAC, alltså en lite större politisk bedömning av balansen mellan att sätta in förebyggande åtgärder nu och att titta lite mer långsiktigt på det.

Anf. 142 ORDFÖRANDEN:

Det är väl också svar på frågan om straffrättsliga åtgärder, alltså att det inte kommer någonting nytt konkret på det området här.

Anf. 143 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Det finns texter sedan tidigare, men jag är lite osäker, för jag fick för mig att det var i maj terrorismtexterna var uppe när det gällde frågan om religionsdialog. Det fanns i underlaget, så det finns alltså redan sådana texter från rådet.

När det gäller 42.7 vill jag fråga: Handlar det om att skydda Frankrike på Frankrikes område? Det är väl Europa det egentligen handlar om att skydda, men innebär det att man kan göra insatser även utanför Europa?

Anf. 144 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Ja, de har till exempel nämnt själva att ett sätt skulle kunna vara att åstadkomma backfill på internationella insatser i Mali och Centralafrikanska republiken. Det skulle kunna hjälpa Frankrike.

Det är alltså inte alls begränsat till vad man gör på Frankrikes territorium, utan tvärtom är det en internationell insats för att bekämpa terrorismen. Man får titta på alla olika delar av självförsvarsrätten.

Anf. 145 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr ordförande! Jag ställde en fråga till utrikesministern om hur man ser på den juridiska aspekten av terrorismbekämpning. Kommer man att ge upp den svenska suveräniteten, eller kommer vi att stå upp för den svenska suveräniteten när det gäller att själva stifta antiterrorlagar?

Anf. 146 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Det påverkar inte den svenska suveräniteten. Vi lever upp till våra åtaganden under fördragsfästa bestämmelser i EU-sammanhang och vår egen solidaritetsförklaring. Det är vad vi gör.

Anf. 147 ORDFÖRANDEN:

På det här mötet finns det alltså inga förslag om nya straffrättsliga åtgärder som på något sätt förändrar Sveriges straffrätt? Nej. Det var väl egentligen det som du ville ha svar på, Johnny Skalin.

Anf. 148 JOHNNY SKALIN (SD):

Ja, det ville jag ha svar på, för när den frågan kommer upp kommer jag att ha synpunkter.

Om frågan i alla fall kommer upp på det här mötet anmäler jag avvikande mening i presumtivt syfte, för jag tycker att den här typen av frågor måste hanteras lite mer varsamt.

När det gäller solidaritetsklausulen har frågan kommit upp till diskus-

sion tidigare i EU. Man har ifrågasatt om solidaritetsklausulen verkligen gäller, och vissa bedömare har kommit fram till att den inte gäller. Jag hävdar att den inte gäller, och eftersom regeringen nu hävdar att den gäller anmäler jag avvikande mening i relation till solidaritetsklausulen i sig.

Däremot ställer vi oss bakom Frankrikes begäran. Vill Frankrike ha stöd i kampen mot terrorism ska vi ställa upp för dem. Jag vill vara tydlig med det.

Anf. 149 ORDFÖRANDEN:

Jag förstår precis hur du menar. Det finns en avvikande mening från Sverigedemokraterna, men i övrigt finns det stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Anf. 150 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr ordförande! Jag vill klargöra att det är försvarsklausulen som är åberopad, och den är bindande.

Anf. 151 ORDFÖRANDEN:

Ja, men Sverigedemokraterna vill ha en avvikande mening likväl.

Då kommer vi till dagordningspunkt 5, Libyen. Det var bara fyra veckor sedan vi samrådde sist om den frågan, så det här kanske kan gå ganska fort.

Anf. 152 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

FN:s nya särskilda sändebud Martin Kobler kommer att vara med under FAC-diskussionen, och den kommer att behandla den politiska diskussionen i Libyen, inklusive säkerhetsaspekter, vad EU:s roll ska vara, finansiella instrument och även frågan om Isis/Daish närvaro i landet.

Det här ändras hela tiden, men man har diskuterat en framtida libysk samlingsregering. Det har mött motstånd både i Tripoli och i Tobruk, och Kobler kommer väl att presentera sin syn på hur den här processen kan fortsätta te sig och även på Unsmils fortsatta arbete i landet.

Det är viktigt att alla försök till politisk dialog kopplas till FN-spåret och att FN har lead i hög grad, och så får EU försöka bistå. Förhoppningsvis kan vi också diskutera hur ett stödpaket på 100 miljoner euro, som EU har aviserat, kan användas konstruktivt när man ser att det finns en eventuell libysk samlingsregering.

Jag tror att det är vad man kan säga. Det är viktigt att vi signalerar att vi är beredda att ge ökat stöd när vi ser att det stabiliseras och man får en regering på plats.

Anf. 153 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Det var inte så länge sedan vi samrådde i den här frågan, men tyvärr händer det mycket på kort tid. Bara den senaste tiden har det hänt mycket som har bäring på den förra frågan vi hade om att IS ser ut att ta ytterligare mark. Det är alarmerande.

Det här stödet är naturligtvis knutet till när man har en samlingsregering, och det ser inte ut som att det finns en sådan inom överskådlig tid.

Men hur ser det ut med det humanitära stödet? Det är ju ett skriande behov, om jag har förstått det rätt, av humanitärt stöd.

Anf. 154 DÉsirÉE PETHRUS (KD):

Jag har ett kort medskick när det gäller Libyen. Vad jag minns var Libyen negativt till steg 3 i Eunavforinsatsen. Libyen ville hellre ha hjälp med att bekämpa IS på sitt eget område. Det finns ingenting med här av det, så det här är ett medskick om frågan att stödja dem för att IS inte ytterligare ska utöka sina posteringar runt om i MENA-regionen.

Anf. 155 AMINEH KAKABAVEH (V):

Jag vill instämma i det som Désirée säger. I Tunisien, som är granne med Libyen, är vänner, aktivister som kämpar för kvinnors rättigheter och människorättsaktivister mycket oroliga. De säger att om man inte gör någonting mot Libyen kommer det att sprida sig och att det redan är flera hundra. De senaste attentaten har påvisat att Isis och jihadistgrupper har spridit sig. Därför är det viktigt att göra någonting åt det i Libyen också.

Anf. 156 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Det är riktigt att det här är rörlig materia i allra högsta grad. Här händer det ständigt någonting, och det är dessvärre mer sällan någonting i positiv riktning. Vi har uppgifter om att det finns så många som 2 000–3 000 Daishstridande i Libyen. Vi vet att de har tagit på sig tre terroristdåd i Tunisien, och det här är en allvarlig utveckling, för de verkar bli alltmer aktiva i Libyen. Det är alltså någonting man får hålla ögonen på. Det kommer säkert upp, och vi får diskutera det med Martin Kobler.

Vi är en stor humanitär biståndsgivare här, och vi beslutade under våren om ytterligare 10 miljoner kronor i humanitärt stöd till Libyen. Det kanaliseras via ICRC, alltså Internationella Rödakorskommittén. Det här är ett tillägg till 10 miljoner som vi bidrog med under hösten 2014. Sedan har vi också tre stabsofficerare till Eunavför MED i Operation Sophia, som är en livräddande insats på Medelhavet.

Det är alltså det här som är det huvudsakliga humanitära stödet.

Anf. 157 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning. Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Irak.

Anf. 158 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr ordförande! Irak är uppe på dagordningen eftersom det var länge sedan vi pratade om detta. Det var i mars. Här har också mycket hänt på marken, och det är en bekymmersam utveckling.

Det är en rad kriser som sammanfaller – ekonomiskt, politiskt, humanitärt, säkerhetsmässigt, MR-mässigt och migrationsmässigt. Det är en stor politisk splittring både i Bagdad och i Erbil, och när man då får en ökad sektarism försvårar det vägarna framåt.

Nu förväntas rådet diskutera den här inrikespolitiska frågan och hur vi bäst kan stödja premiärminister Abadis reformagenda och försök till nationell försoning. Även det splittrade politiska läget, vikten av dialog

och den regionala dynamiken i irakiska Kurdistan kan komma att diskuteras.

Jag tror att jag ska säga någonting om vårt Irakbesök den 2–3 november, hur farlig den här politiska polariseringen är och behovet av omvärldens stöd i det här kritiska skedet. Det räcker inte att bekämpa Isil och Daish. Också i Irak har man runt 2 miljoner flyktingar och ett jättebesvärligt ekonomiskt läge, och allt detta försvårar det man försöker göra med reformer.

Regeringen tycker att EU ska undersöka förutsättningarna för ökat EU-stöd för politisk och ekonomisk reform, för reformer av säkerhetstjänsterna och för stabilisering i befriade områden samt att vi ska ge materiellt och tekniskt stöd i samråd med irakiska myndigheter där vi tycker att EU har sitt mervärde i att åstadkomma en långsiktig stabilisering.

Regeringen har tecknat avtal med UNDP om stöd till stabiliseringsfonden med ungefär 35 miljoner svenska kronor för insatser i områden som har befriats från Isil. Det är viktigt för återvändande och försoning.

Anf. 159 KARIN ENSTRÖM (M):

Ordförande! Irak ingår ju också i denna region och är djupt sammankopplat med de problem vi ser i Syrien. Det går inte riktigt att särskilja det ena från det andra. Det går inte att ha en särlösning för respektive land här, utan det är en hel del generell politik och generella åtgärder som behövs.

Jag tycker att det är bra att Irak kommer upp, eftersom man har många stora behov. Samtidigt ställer vi krav på att regeringen måste genomföra reformer och försöka bli så inkluderande som den kan, och det ser ju inte så ljus ut.

Jag har några konkreta frågor. De omedelbara stabiliseringsåtgärderna tror jag är helt avgörande för att man ska kunna fortsätta att vara fria från Isis. Hur ser de konkreta planerna ut? Finns det planer på att sätta in insatser? Jag tänker inte på militära insatser utan på civila insatser kring rättsstatliga frågor och andra typer av civila stabiliseringsinsatser. Det är viktigt att betona att de ska ske i alla regioner, inklusive de kurdiska områdena, om man kan komma in snabbt med stabiliseringsåtgärder efter att ha bekämpat och fått bort Isil.

Hur ser det ut med det humanitära stödet? Utrikesministern har nämnt det, men hur ser det ut med de senaste siffrorna när det gäller ytterligare humanitärt stöd till Irak både i år och inför nästa år?

Anf. 160 AMINEH KAKABAVEH (V):

Irak är en mycket viktig fråga. Det går inte att beröra länderna i Mellanöstern utan att prata om konflikten.

Det är bra att utrikesministern är engagerad och att Sverige är engagerat i frågorna. Beträffande de kurdiska delarna är det viktigt att betona att korruptionen och nepotismen i den kurdiska regionala regeringen har pågått under två decennier. Det ger förödande konsekvenser för andra minoriteter, till exempel yazidierna. Egentligen behöver inte Irak eko-

2015/16:20
11 december

nomisk hjälp eftersom landet är så rikt tack vare oljepengarna, men pengarna är snedfördelade bland klaner.

Jag känner till regionen, och jag har bott där i sex år. Jag vill verkligen betona att vi har kontakt med KRG, och utrikesministern har själv träffat Barzani. Barzani är enligt den kurdiska konstitutionen inte ens president. Han har slängt ut fyra ministrar och talmannen, och det är en hemsk situation. I våra kontakter med dem, kurder och andra grupper i Mellanöstern måste vi föra en kritisk dialog och säga att demokrati inte skapas med hjälp av ett annat slags diktatur.

Vi pratar bara om Isis, som om Isis är bara några killar och män från andra länder. Abu Bakr al-Baghdadi är själv från den regionen, och många irakier, gamla Saddamanhängare, finns med i Isis.

Hur ska vi göra så att fokus inte hamnar på bara en enda grupp? Det finns många andra grupperingar och många intressen. Iran har sina trupper. Turkiet har inte ens lämnat området med sina trupper, tankrar och pansarvagnar. Det är en stor regional konflikt, inte bara mellan kurder och araber eller kurder och kurder. Därför är det viktigt att vara uppmärksam när man för en dialog med dessa parter.

Anf. 161 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr ordförande! En fråga som jag ställer mig gäller att den tidigare irakiska regeringen lovat kristna och yazidier ett eget område på Nineve-slätten. Hur ser det arbetet ut? Är det något som EU eller regeringen avser att trycka på för att garantera minoriteterna en trygghet i Irak?

Vi instämmer i problembeskrivningen att Irak präglas av stor oro och många olika grupper med motstridiga intressen. En lösning skulle vara att trycka på i dessa frågor. Det är ett medskick till regeringen, om inte regeringen redan har tänkt på detta.

Anf. 162 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Jag noterar det positiva i dokumentet vi har fått på bordet. Det står att angreppen på kristna och yazidier ses som ett brott mot mänskligheten. Det finns inte med i regeringens översatta papper, men jag vill verkligen betona detta.

Vi har också drivit på regeringen i frågan om säkra zoner. Vi hoppas att det ändå finns någon typ av tanke om hur återvändandet ska ske för fördrivna grupper så att de kan komma tillbaka till sina hem. Många lever i säkerhet i Kurdistan, men det är ingen långsiktig lösning.

Jag besökte Erbil nyligen, nästan samtidigt som utrikesministern. När det gäller den humanitära situationen nämns att om Mosul kommer att intas räknar man med att minst en halv miljon till 800 000 personer kommer att drivas på flykt, och det kommer att skapa ny humanitär situation. Detta finns inte omnämnt. Vilka planer finns vid bekämpandet av Isil, Daish, och de efterkommande flyktingströmmarna? Det syns inte i dokumentet. Det bör finnas med i en strategi.

Anf. 163 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Herr ordförande! Jag vet att detta inte är en diskussion och debatt om Kurdistan, men jag måste invända mot den beskrivning som lämnades av Amineh Kakabaveh.

Det är inte så enkelt att det är svart eller vitt. Det är en komplex fråga. Jag vet att Barzani inte ställer upp till omval som president. Det är svårt att få till ett nyval eftersom det finns politiska motsättningar. KDP har också attackerats med bomber. Det är en komplex fråga. Jag skulle inte säga att Barzani är illegitim, han är legitimt vald, men man får inte till nyvalet. Det finns många parter i detta.

Kurdistan är faktiskt ljuset i Mellanöstern just nu. De pratar om demokrati och mänskliga rättigheter och kvinnor har de facto rättigheter. De försöker bygga en rättsstat, och de har en lång väg att gå. Men det finns ett embryo till något som är positivt. Jag tycker att vi ska värna det.

Anf. 164 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Låt mig först säga något om Sveriges stöd.

Jag har tidigare redovisat att det följer de tre spåren, ett politiskt spår, ett humanitärt spår. Jag har redovisat att vi har ökat vårt bidrag, framför allt till UNDP och ICRC. Det tredje spåret är ett militärt bidrag med utbildarna som finns i Erbil. Vi fortsätter på de linjerna.

Titta under punkten 9 i slutsatserna. Där framgår i slutet vad som är tänkt med stabiliseringsinsatser. EU och medlemsländerna reiterate their sustained and comprehensive engagement in the medium and long term, ensuring continued enhanced support to the rule of law and human rights, including the reform of the judiciary, civilian security and social economic development och använda alla instrument som står till EU:s förfogande för att hjälpa till i stabiliseringsinsatser. Vi betonar starkt rättssektorn och att bekämpa korruption. Det är viktigt. Det måste ske i det arbetet, och det måste betonas tydligt. Det blir en viktig faktor.

Naturligtvis är det här så komplext som Ulrika Karlsson säger. Den politiska situationen är ibland nästan hopplös när man hör hur olika grupper står mot varandra och svårigheten att nå enighet.

En inkluderande process är otroligt viktig politiskt. Det betonade vi när vi var där. I varje samtal sa vi att de måste organisera sig på det sättet.

Man önskar förstås att irakierna själva kunde garantera reformer och en utveckling som också innefattar skydd för yazidierna på Nineveslätten. Det måste komma från landets egen möjlighet att skydda befolkningen. Samma sak gäller här. Man kan föreställa sig säkra zoner, men de kan också bli dödsfällor om det inte finns tillräckligt med skydd och säkerhet för människorna som bosätter sig där.

Det här är något som måste ses långsiktigt, och det är något vi önskar. Det handlar om hur vi kan förbereda för en fredlig utveckling som tillåter ett sådant reformarbete och skydd av utsatta grupper.

Anf. 165 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

2015/16:20
11 december

Finns det någon övrig fråga som kommer att komma upp?

Anf. 166 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):
Nej, inga övriga frågor.

Anf. 167 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för samrådet och önskar en trevlig helg. Vi önskar ett trevligt jullov om vi inte ses innan dess.

§ 5 Utrikes frågor – handel

Närings- och innovationsminister Mikael Damberg

**Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor
– handel den 27 november 2015**

**Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikes frågor – handel den 15 december 2015**

Anf. 168 ORDFÖRANDEN:

Vi välkomnar näringsminister Damberg hit. Jag undrar om det finns något muntligt att tillägga utöver det skriftliga från den 27 november.

Anf. 169 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Nej, om inte EU-nämnden har några frågor eller vill att jag ska föredra återrapporten muntligt.

Anf. 170 HANS ROTHENBERG (M):

Jag vill ställa en fråga om återrapporten. Italien lyfter upp frågan om stålindustrin. Det var ett extra konkurrenskraftsråd som var inkallat efter Storbritanniens anmodan där frågan diskuterades.

Det är lite oroande att frågan om stålindustrin och protektionism kommer upp i lite olika sammanhang. Fanns det några andra supportrar till Italien? Hur förhöll sig UK i sammanhanget?

Det står att kommissionär Malmström ska ta upp frågan i en dialog med Kina. Vad är agendan från kommissionens och EU:s sida?

Anf. 171 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Ordförande! Jag svarar på vad kommissionen sa först. Sedan kanske någon av tjänstemännen kan fylla i om enskilda länders kommentarer efterfrågas. Eftersom jag inte var med på mötet har jag inte den detaljkunskapen.

Situationen inom stålsektorn var uppe till diskussion. Kommissionen informerade då om möjligheterna att använda befintliga handelspolitiska skyddsinstrument. De påtalar att insatser behövs för att öka avsättningsmarknaden genom fler frihandelsavtal. Kommissionen sa också att de tittar på samtalsforum inom OECD för att minska effekterna av den globala överkapaciteten på stålproduktion. Vid sidan av det, som hänger ihop med diskussionen, blev det en diskussion om Kinas status inom ramen för WTO och marknadsekonomisk status. Kommissionen förklarade att den frågan kommer att behandlas i den handelspolitiska kommittén under 2016. Det var kommissionens besked och information på den punkten.

Jag vet inte om någon har något ytterligare att säga om andra länders agerande i diskussionen, men det var en informationspunkt.

Anf. 172 Kanslirådet MIKAEL ANZÉN:

Det är faktiskt inte så mycket att tillägga. Det var ungefär vad som anfördes här. Italien lyfte upp frågan. UK tillade ungefär samma andemening. Sedan svarade Malmström på frågan i linje med vad statsrådet har sagt här. Sedan var den diskussionen slut.

Anf. 173 ORDFÖRANDEN:

Vi går vidare till dagordningspunkt 3, Världshandelsorganisationens tionde ministerkonferens.

Anf. 174 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Ordförande! Det är en besluts- och en diskussionspunkt inför FAC – handel som äger rum den 15 december i Nairobi då rådsslutsatser inför WTO:s tionde ministermöte ska antas. Senast riksdagen blev informerad om detta var för tre veckor sedan inför FAC den 27 november 2015.

Kort kan jag säga att ingenting nytt i sak har inträffat. Det är samma förhandlingspositioner som EU har inför mötet. Däremot har förhandlingarna i Genève pågått och gått in i ett intensivt skede. Det finns ännu ingen slutgiltig överenskommelse, varför det också kommer att bli förhandlingar på plats i Nairobi för att nå ett slutresultat. Förutsatt att WTO-förhandlingarna leder till ett resultat kommer ett andra möte i FAC – handel att sammankallas i slutet av nästa vecka i syfte att anta ett rådsbeslut med innebörden att EU ställer sig bakom vad som har uppnåtts i WTO:s ministerrådsmöte.

Ett utkast till beslut ska EU-nämnden ha fått en kopia på. Beslutet är mycket kort och innehåller endast två paragrafer, som bekräftar att EU antar förhandlingsresultatet i Nairobi.

Det så kallade Nairobipaketet – bara för att påminna EU-nämnden – består av tre delar som förhandlas i WTO. Det är utfasning av alla former av exportstöd på jordbruksområdet, ökat marknadstillträde från de minst utvecklade länderna i världen och ökad transparens för regler som påverkar handeln.

Ministerdeklarationen kommer även att innehålla en framåtblickande del som beskriver hur WTO-förhandlingarna är tänkta att fortsätta efter Nairobimötet om Doha Development Agenda fortsätter i sin nuvarande form eller inte. Det är också en av de stora frågorna som kommer att avgöras på plats i Nairobi och som kommer att påverka WTO:s framtida roll som förhandlingsforum.

Regeringen avser vid rådsmötet att uttala ett starkt stöd för att komma överens om ett Nairobipaket med meningsfulla resultat, särskilt för de minst utvecklade länderna, och en ministerdeklaration som tydligt anger en väg som för förhandlingarna framåt efter Nairobi. Det är viktigt för att kunna värna WTO:s trovärdighet som förhandlingsforum. Regeringens ståndpunkt är att stödja förslaget till rådsbeslut.

Jag kan även nämna att i Nairobi förväntas det uppdaterade informationsteknikavtalet att antas. Sverige är som medlem av EU en av 54 parter i det här plurilaterala avtalet. Det innebär tullfrihet för ca 200 teknikkomponenter, och det är ett väldigt viktigt avtal för svensk

industri. Det motsvarar 7 procent av världshandeln, så det är ett väldigt viktigt avtal som kan komma på plats.

Vi kommer också att välkomna Liberia och Afghanistan som nya medlemmar i WTO. Även Kazakstan och Seychellerna har gått med under året.

Förhandlingar om ett avtal om liberalisering av handel med miljövaror har pågått under ett år. Man har kommit väldigt långt men inte tillräckligt långt för att kunna bli klara i Nairobi som regeringen hade önskat. Förhoppningen är att utfallet av COP 21 kommer att ge den injektion som krävs för att miljövaruavtal ska kunna slutas under 2016. Från ett miljö- och tillväxtperspektiv är det viktigt att det slutliga avtalet sedan är ambitiöst och även inkluderar miljörelaterade tjänster.

Detta är upplägget.

Anf. 175 ORDFÖRANDEN:

Innan vi inleder diskussionen vill jag påpeka att utkast till detta finns i den röda mappen samt att tillägg till ståndpunkten med anledning av detta finns på bordet. Det kom även i går kväll till era paddor.

Anf. 176 HANS ROTHENBERG (M):

Tack för föredragningen! I det här fallet är det bara att säga lycka till, inte bara till statsrådet utan till hela mötet. Det är viktigt att WTO:s ministermöten tar steg framåt.

I återrapporten läser jag att kommissionären är högst pessimistisk angående det hela. Återigen verkar det vara USA och framför allt Indien som sätter sig på tvären. För två år sedan på Balimötet gick det att i sista timman baxa Indien till någon form av rimlig ståndpunkt, och det är bara att hoppas att samma sak sker denna gång.

Än en gång lycka till!

Anf. 177 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Jag delar verkligen riksdagsledamotens uppfattning att det här är ett viktigt tillfälle och att det är viktigt att Nairobipaketet kommer på plats.

Vi kommer inte att få ett WTO-möte som når lika långt som Sverige och Europa hade önskat, men förhoppningsvis löser vi i alla fall en del knutar så att vi kan se fram emot fortsatta diskussioner inom ramen för WTO. Det är viktigt för Sverige och för världshandeln.

Anf. 178 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för de båda beslutspunkterna i detta ärende.

Jag önskar er lycka till på mötet, och jag önskar också en trevlig helg och ett trevligt jullov – om det blir något.

Anf. 179 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Tack detsamma!

2015/16:20
11 december

Innehållsförteckning

§ 1 Jordbruk och fiske.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 4 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	1
Anf. 5 ESKIL ERLANDSSON (C).....	2
Anf. 6 ORDFÖRANDEN	2
Anf. 7 ULF BERG (M)	2
Anf. 8 ORDFÖRANDEN	2
Anf. 9 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	2
Anf. 10 ORDFÖRANDEN	2
Anf. 11 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	2
Anf. 12 ESKIL ERLANDSSON (C).....	3
Anf. 13 ULF BERG (M)	3
Anf. 14 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	3
Anf. 15 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	3
Anf. 16 ORDFÖRANDEN	3
Anf. 17 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	3
Anf. 18 ORDFÖRANDEN	3
Anf. 19 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	4
Anf. 20 ORDFÖRANDEN	4
Anf. 21 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	4
Anf. 22 MARKUS WIECHEL (SD).....	4
Anf. 23 ORDFÖRANDEN	4
Anf. 24 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	4
Anf. 25 ORDFÖRANDEN	5
Anf. 26 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	5
Anf. 27 ORDFÖRANDEN	5
Anf. 28 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	5
Anf. 29 ORDFÖRANDEN	5
§ 2 Miljö.....	6
Anf. 30 ORDFÖRANDEN	6
Anf. 31 Statssekreterare YVONNE RUWAIDA	6
Anf. 32 ORDFÖRANDEN	6
Anf. 33 Statssekreterare YVONNE RUWAIDA	6
Anf. 34 ORDFÖRANDEN	7
Anf. 35 ESKIL ERLANDSSON (C).....	7
Anf. 36 ORDFÖRANDEN	7
Anf. 37 Statssekreterare YVONNE RUWAIDA	7
Anf. 38 ESKIL ERLANDSSON (C).....	8
Anf. 39 MARKUS WIECHEL (SD).....	8
Anf. 40 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	8
Anf. 41 ORDFÖRANDEN	9
Anf. 42 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	9
Anf. 43 Statssekreterare YVONNE RUWAIDA	9
Anf. 44 ORDFÖRANDEN	9
Anf. 45 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	9

Anf. 46	ESKIL ERLANDSSON (C)	9	2015/16:20
Anf. 47	MAGNUS OSCARSSON (KD)	10	11 december
Anf. 48	ORDFÖRANDEN	10	
Anf. 49	TINA ACKETOFT (L)	10	
Anf. 50	ORDFÖRANDEN	10	
Anf. 51	Statssekreterare YVONNE RUWAIDA	10	
Anf. 52	ORDFÖRANDEN	10	
Anf. 53	ESKIL ERLANDSSON (C)	10	
Anf. 54	ORDFÖRANDEN	10	
Anf. 55	Statssekreterare YVONNE RUWAIDA	10	
Anf. 56	ORDFÖRANDEN	11	
Anf. 57	Statssekreterare YVONNE RUWAIDA	11	
Anf. 58	ORDFÖRANDEN	11	
Anf. 59	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	11	
Anf. 60	Statssekreterare YVONNE RUWAIDA	11	
Anf. 61	ORDFÖRANDEN	12	
Anf. 62	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	12	
Anf. 63	Departementssekreterare SOFIE VAN DER MEIJDEN	12	
Anf. 64	ORDFÖRANDEN	12	
§ 3	Allmänna frågor	13	
Anf. 65	ORDFÖRANDEN	13	
Anf. 66	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	13	
Anf. 67	ORDFÖRANDEN	13	
Anf. 68	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	13	
Anf. 69	MARKUS WIECHEL (SD)	15	
Anf. 70	TINA ACKETOFT (L)	15	
Anf. 71	ESKIL ERLANDSSON (C)	16	
Anf. 72	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	16	
Anf. 73	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	17	
Anf. 74	ORDFÖRANDEN	18	
Anf. 75	AMINEH KAKABAVEH (V)	18	
Anf. 76	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	18	
Anf. 77	ORDFÖRANDEN	19	
Anf. 78	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	19	
Anf. 79	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	20	
Anf. 80	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	20	
Anf. 81	ORDFÖRANDEN	20	
Anf. 82	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	21	
Anf. 83	MARKUS WIECHEL (SD)	21	
Anf. 84	ORDFÖRANDEN	21	
Anf. 85	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	22	
Anf. 86	ORDFÖRANDEN	22	
Anf. 87	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	22	
Anf. 88	MARKUS WIECHEL (SD)	23	
Anf. 89	FREDRIK SCHULTE (M)	23	
Anf. 90	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	23	
Anf. 91	ORDFÖRANDEN	23	
Anf. 92	AMINEH KAKABAVEH (V)	23	

Anf. 93	ORDFÖRANDEN	23
Anf. 94	AMINEH KAKABAVEH (V).....	23
Anf. 95	ORDFÖRANDEN	23
Anf. 96	AMINEH KAKABAVEH (V).....	23
Anf. 97	ORDFÖRANDEN	23
Anf. 98	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	23
Anf. 99	KARIN ENSTRÖM (M).....	24
Anf. 100	MARKUS WIECHEL (SD).....	25
Anf. 101	TINA ACKETOFT (L)	25
Anf. 102	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	25
Anf. 103	ESKIL ERLANDSSON (C).....	26
Anf. 104	BÖRJE VESTLUND (S).....	26
Anf. 105	AMINEH KAKABAVEH (V).....	27
Anf. 106	ORDFÖRANDEN	27
Anf. 107	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	27
Anf. 108	ORDFÖRANDEN	28
Anf. 109	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	28
§ 4	Utrikes frågor	29
Anf. 110	ORDFÖRANDEN	29
Anf. 111	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	29
Anf. 112	ORDFÖRANDEN	29
Anf. 113	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	29
Anf. 114	TINA ACKETOFT (L)	30
Anf. 115	AMINEH KAKABAVEH (V).....	30
Anf. 116	ORDFÖRANDEN	30
Anf. 117	AMINEH KAKABAVEH (V).....	30
Anf. 118	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	30
Anf. 119	ORDFÖRANDEN	31
Anf. 120	KARIN ENSTRÖM (M).....	31
Anf. 121	ORDFÖRANDEN	31
Anf. 122	KARIN ENSTRÖM (M).....	31
Anf. 123	AMINEH KAKABAVEH (V).....	31
Anf. 124	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	32
Anf. 125	ORDFÖRANDEN	32
Anf. 126	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	32
Anf. 127	ORDFÖRANDEN	32
Anf. 128	TINA ACKETOFT (L)	32
Anf. 129	ORDFÖRANDEN	32
Anf. 130	JOHNNY SKALIN (SD)	32
Anf. 131	ORDFÖRANDEN	33
Anf. 132	JOHNNY SKALIN (SD)	33
Anf. 133	ORDFÖRANDEN	33
Anf. 134	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	33
Anf. 135	ORDFÖRANDEN	33
Anf. 136	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	33
Anf. 137	KARIN ENSTRÖM (M).....	34
Anf. 138	JOHNNY SKALIN (SD)	34
Anf. 139	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	35
Anf. 140	ORDFÖRANDEN	35

Anf. 141	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	35	2015/16:20
Anf. 142	ORDFÖRANDEN	36	11 december
Anf. 143	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	36	
Anf. 144	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	36	
Anf. 145	JOHNNY SKALIN (SD)	37	
Anf. 146	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	37	
Anf. 147	ORDFÖRANDEN	37	
Anf. 148	JOHNNY SKALIN (SD)	37	
Anf. 149	ORDFÖRANDEN	37	
Anf. 150	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	37	
Anf. 151	ORDFÖRANDEN	37	
Anf. 152	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	38	
Anf. 153	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	38	
Anf. 154	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	38	
Anf. 155	AMINEH KAKABAVEH (V)	38	
Anf. 156	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	38	
Anf. 157	ORDFÖRANDEN	39	
Anf. 158	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	39	
Anf. 159	KARIN ENSTRÖM (M)	39	
Anf. 160	AMINEH KAKABAVEH (V)	40	
Anf. 161	JOHNNY SKALIN (SD)	40	
Anf. 162	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	41	
Anf. 163	ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	41	
Anf. 164	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	41	
Anf. 165	ORDFÖRANDEN	42	
Anf. 166	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	42	
Anf. 167	ORDFÖRANDEN	42	
§ 5	Utrikes frågor – handel	43	
Anf. 168	ORDFÖRANDEN	43	
Anf. 169	Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	43	
Anf. 170	HANS ROTHENBERG (M)	43	
Anf. 171	Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	43	
Anf. 172	Kanslirådet MIKAEL ANZÉN	43	
Anf. 173	ORDFÖRANDEN	44	
Anf. 174	Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	44	
Anf. 175	ORDFÖRANDEN	45	
Anf. 176	HANS ROTHENBERG (M)	45	
Anf. 177	Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	45	
Anf. 178	ORDFÖRANDEN	45	
Anf. 179	Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	45	